

Vanhempien kokemuksia lapsen psykososiaalisesta kehityksestä vuoropäivähoidossa

Jaakkola Johanna ja Takkinen Reeta

Opinnäytetyö, kevät 2011

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen

Oulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalialan suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Jaakkola, Johanna & Takkinen, Reeta. Vanhempien kokemuksia lapsen psykososiaalisesta kehityksestä vuoropäivähoidossa. Oulu, kevät 2011, 49 s. 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pohjoinen Oulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuoda esille vanhempien kokemuksia lapsen psykososiaalisesta kehityksestä vuoropäivähoidossa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää käytännön työtä vuoropäiväkodissa sekä lisätä omaa ammatillista osaamista.

Opinnäytetyö toteutettiin kahdessa vuoropäiväkodissa. Kohderyhmä oli vuoropäivähoidossa olevien lasten vanhemmat. Työ oli kvalitatiivinen ja aineisto kerättiin avoimilla kyselylomakkeilla. Tutkimusmetodina käytettiin induktiivista sisällönanalyysiä. Työn viitekehys muodostui vuoropäiväkodin kasvuympäristöstä ja lapsen psykososiaalisesta kehityksestä. Lisäksi viitekehyksessä käsiteltiin aiempia tutkimuksia.

Vanhemmat kokevat vuoropäiväkodin turvalliseksi kasvuympäristöksi lapsilleen, koska tutut arkirutiinit tuovat turvaa, lapsi pystyy näyttämään kaikenlaiset tunteensa, hoitajilla on hyvä auktoriteetti lapsiin ja he ovat aidosti kiinnostuneita lasten jaksamisesta. Turvattomaksi ympäristön tekee epäsäännöllinen päivärytmi, lapsiryhmän suuruus ja siitä aiheutuva levottomuus, hoitajien ja lasten vaihtuvuus, sekä yksilöllisen huomioimisen puute. Vuoropäivähoito tukee lapsen sosiaalista kehitystä, koska siellä on paljon kanssakäymistä eri-ikäisten lasten kanssa. Sosiaalisten suhteiden luomiseen lapsi tarvitsee kuitenkin tukea, sillä lapset ovat hoidossa eri aikoina, eikä vahvoja kaverisuhteita muodostu helposti. Suuressa lapsiryhmässä oppii toimimaan itsenäisesti, vaikka omatoimisuuteen toivotaan vielä lisää kannustusta.

Asiasanat: varhaiskasvatus, vuorohoito, tunne-elämän kehitys, sosiaalinen kehitys, persoonallisuuden kehitys, kvalitatiivinen tutkimus, Eriksonin teoria.

ABSTRACT

Jaakkola, Johanna & Takkinen, Reeta. Parents experiences of their children's psychosocial development in flexible day-care. Oulu, spring 2011, 49 pages. 2 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences (DIAK). Bachelor of social services.

The objective of the thesis was to provide information of children's psychosocial development in flexible day-care. The aim was also to provide information of the things which support children's psychosocial development in flexible day-care and the risks which threaten children's psychosocial development. The purpose of the thesis was to improve practical work in flexible day-care and to add professional knowledge.

The thesis was put into practice in two flexible day-care centres. The target group included the parents of children. The research method was qualitative and the data was collected by using open question forms. The interviews were analyzed through inductive content analysis. The frame of reference was the environment of flexible day-care and a child's psychosocial development. The frame of reference included also prior research.

Parents' experience is that a flexible day-care centre is a safe environment for their children. Routines bring safety, children can show their all kinds of emotions, caretakers have good authority over children and they really are interested in children's feelings. Things that make a flexible day-care centre insecure are an irregular rhythm of day, the big number of children which causes restlessness, high turnover of caretakers and children and lack of individual attention. Flexible day-care supports a child's social development, because there are lots of interaction between children in different ages. Children need also support for creating social contacts. Children are irregularly and at different times in flexible day-care and strong friend relationships will not be built up easily. A child learns easily to be independent in a big group but parents still hope more encouraging for that.

Keywords: early childhood education, flexible day-care, psychosocial development, qualitative research, inductive content analysis, Erikson's theory

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LAPSEN PSYKOSOSIAALINEN KEHITYS	8
2.1 Lähtökohtana Eriksonin teoria	8
2.2 Persoonallisuuden kehitys	9
2.3 Sosiaalinen kehitys	11
2.4 Emotionaalinen kehitys	12
3 VUOROPÄIVÄKOTI KASVUYMPÄRISTÖNÄ	14
3.1 Vuoropäivähoidon tarve	14
3.2 Hyvän kasvuympäristön edellytykset	15
3.3 Varhaiskasvatussuunnitelma	16
3.4 Toimivan yhteistyön merkitys vuoropäiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä.....	17
4 VUOROPÄIVÄHOITOA KOSKEVAT AIEMMAT TUTKIMUKSET	19
4.1 Työntekijöiden, vanhempien ja lasten kokemuksia	19
4.2 Lapsen vuorovaikutustaitojen tukeminen vuoropäiväkodissa	20
5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄT	22
6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	23
6.1 Kvalitatiivinen tutkimus	23
6.2 Aineistonkeruu	23
6.3 Analyysimenetelmä.....	24
7 VUOROPÄIVÄHOITO LAPSEN PSYKOSOSIAALISTA KEHITYSTÄ TUKEMASSA	26
7.1 Turvallisuus.....	26
7.2 Sosiaaliset suhteet lapsen psykososiaalisen kehityksen tukena	27
7.3 Oppiminen.....	28
8 VANHEMPIEN KOKEMUKSIA VUOROPÄIVÄKODIN HAASTEISTA LASTEN PSYKOSOSIAALISEN KEHITYKSEN KANNALTA	29
8.1 Turvattomuus	29
8.2 Yhteistyön puute	31
8.3 Sosioemotionaalisen kehityksen tukemisen puute	32
8.4 Oppimista edistävän toiminnan vähäisyys	32

9 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
10 POHDINTA	35
10.1 Tulosten tarkastelu aiempien tutkimusten rinnalla	35
10.2 Luotettavuus	36
10.3 Eettisyys	38
LIITE 1: Saatekirje vanhemmille	
LIITE 2: Kyselylomake	

1 JOHDANTO

Vuoropäivähoitoa koskevat tutkimukset ovat ajankohtaisia hoitomuodon kasvavan tarpeen vuoksi. Työelämän muutokset, kuten pätkätyöt, ovat vaikuttaneet vuoropäivähoidon tarpeen kasvuun usealla tavalla. Myös perheiden rakennemuutokset yhteiskunnassamme lisäävät tämän hoitomuodon tarvetta. (Väisänen 2006, 68-69.) Kiinnostuimme vuoropäiväkodista lapsen kasvuympäristönä vuoropäiväkodeissa työskennelleiden tuttavien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Olemme käyneet keskusteluja myös päiväkotien johtajien kanssa. Keskusteluissa nousi esille henkilökunnan kokema työn kuormittavuus sekä lasten sopeutuminen vuoropäiväkotiympäristöön. Pinnalle nousi kysymys siitä, miten lapsen kehitystä tuetaan ja voitaisiin enemmän tukea vuoropäiväkotiympäristössä. Porilaisen vuoropäiväkodin johtaja Sisko Lehtiö (2009) toteaa artikkelissaan, ettei ole olemassa juurikaan tutkimustietoa vuorohoidon vaikutuksesta lapsen kehitykseen. Lähestymistapamme muotoutui tämän toteamuksen pohjalta.

Opinnäytetyössämme kuvaamme vanhempien kokemuksia lapsen psykososiaalista kehitystä tukevista tekijöistä vuoropäivähoidossa. Toteutimme opinnäytetyömme kahdessa Oululaisessa vuoropäiväkodissa. Öhman (2006) nostaa esille artikkelissaan vanhempien kokemusten, toiveiden ja tarpeiden kuulemisen tärkeyden. Lasten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää miettiä, rajaavatko tiukentuneet resurssit lasten oikeuksia turvalliseen ja kehitystä tukevaan kasvatukseen päivähoitossa. Toteutimme opinnäytetyömme päiväkotiympäristössä, sillä suoritamme molemmat lastentarhaopettajakelpoisuuden osana sosionomi(AMK)- tutkintoamme.

Opinnäytetyömme viitekehyksessä tarkastelemme aluksi vuoropäiväkotia kasvuympäristönä. Tarkastelemme syitä vuoropäivähoidon kasvavaan tarpeeseen. Lisäksi tuomme esiin hyvän kasvuympäristön edellytykset sekä vuoropäiväkodin henkilökunnan ja vanhempien yhteistyön merkityksen. Toisena tarkastelun kohteena on lapsen psykososiaalinen kehitys. Valitsimme teoriapohjaksi Erik Eriksonin teorian, mutta käytämme tukena myös muuta kirjallisuutta tarkasteltaessa lapsen psykososiaalista kehitystä. Viitekehyksessä esittelemme vuoropäiväkotiympäristössä tehtyjä tutkimuksia.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme avointa kyselylomaketta (Liite2). Kysely lähetettiin yhteensä 98 vuoropäivähoidossa olevan lapsen vanhemmalle. Analysoimme kyselylomakkeista saadut vastaukset aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tulosten perusteella muodostimme johtopäätökset. Pohdinnassa vertailimme opinnäytetyömme tuloksia aikaisempien tutkimusten tuloksiin. Lisäksi käsitelimme tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

2 LAPSEN PSYKOSOSIAALINEN KEHITYS

2.1 Lähtökohtana Eriksonin teoria

Tässä opinnäytetyössä perehdymme lapsen psykososiaaliseen kehitykseen Erik Eriksonin teorian pohjalta. Tukena käytämme muuta aiheesta kirjoitettua kirjallisuutta ja tutkimuksia. Käsittelemme luvussa psykososiaalisuuden kehityksen kolmea osaluuetta. Eriksonin mukaan ne ovat sosiaalisuuden, persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys (Dunderfelt 2006, 248).

Erik Erikson on esittänyt teoriansa vuonna 1950. Hän kuvaa kehitysvaihteita lapsuudesta vanhuuteen korostaen kehityksen psykososiaalista luonnetta. Teoria jäsentyy kahdeksaan vaiheeseen, joilla jokaisella on omat kehitystehtävänsä. Lapsuuteen kuuluu kolme vaihetta, nuoruuteen ja aikuisuuteen kaksi, sekä vanhuuteen yksi vaihe (Dunderfelt 2006, 248; Lehtinen & Kuusinen 2001, 29). Opinnäytetyössämme käsittelemme lapsuuden kahta vaihetta, taaperoiikää ja leikki-ikä, sekä niihin liittyviä kehitystehtäviä. Vuoropäiväkodissa olevat lapset ovat iältään yhdeksästä kuukaudesta kuusi vuotiaisiin, joten tarkastelemme tämän ikäisten lasten kehitystä. Eriksonin mukaan taaperoiässä ovat kahden ja kolmen ikävuoden välillä olevat lapset. Leikki-ikäisiä ovat neljän ja kuuden ikävuoden välillä olevat yksilöt. (Dunderfelt 2006, 248; Lehtinen & Kuusinen 2001, 29.)

Jokaisen vaiheen kehitys on yhteydessä tulevien vaiheiden kehitykseen. Uudessa vaiheessa yksilö kohtaa ympäristön taholta uusia vaatimuksia. Nämä vaatimukset saavat aikaan yksilössä psykososiaalisen kriisin, jonka onnistunut ratkaiseminen tuottaa uuden psyykkisen voiman, jonka avulla hän voi kohdata ympäristön taholta uudet sopeutumisvaatimukset (Kuusinen & Korkiakangas 1999, 117). Kehityksen lopputulos ei ole ennalta määritetty, vaan yksilöllä on mahdollisuus työstää myös aikaisempien vaiheiden prosesseja. Persoonallisuuden muutos on aina mahdollinen. Eriksonin teorian merkittävin piirre on, että yksilö määrittelee minäänsä suhteessa menneeseen ja tulevaan. (Lehtinen & Kuusinen 2001, 28.)

2.2 Persoonallisuuden kehitys

Persoonallisuutta on pyritty tutkimaan jo antiikin historian ajoista lähtien. Persoonallisuuden käsite on saanut historian aikana saanut lukuisia eri selityksiä. Nykykäsityksen mukaan persoonallisuus on enemmän, kuin yksi osa-alue ihmisestä. Sitä on kuvattu muun muassa luonteenpiirteiden, temperamentin, tarpeiden ja minäkäsityksen avulla. Eriksonin teorian mukaan persoonallisuus muuttuu koko elämän ajan. Sen voidaan katsoa sisältävän myös omat voimavarat, itsetunnon, itsensä arvostuksen ja oman paikan löytämisen. (Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 1997, 144-145; Aaltonen, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 1997, 159.)

Eriksonin mukaan kahden ja kolmen vuoden ikäisellä lapsella kehittyy autonomia ja häpeän tunne. Keskeisessä asemassa on oman tahdon syntymisen haaste. Ympäristö vaatii, että lapsi oppii hallitsemaan monia toimintoja. Onnistuminen ja rohkaiseva suhtautuminen lapsen fyysisten ja psyykkisten rajojen laajentamiseen synnyttävät itseluottamusta ja autonomian elämyksiä. Lapsi kokee kykenevänsä tahtomaan ja tekemään valintoja. Toisaalta epäonnistuminen, liiallinen suojelu ja kritiikki voivat aiheuttaa sen, että lapsi alkaa epäillä omien kykyjen riittävyyttä ja omaa huonommuutta. Lapsi häpeää epäonnistumista, eikä halua laajentaa rajojaan. (Kuusinen & Korhonen 1999, 199; Lehtinen & Kuusinen 2001, 29-30.)

Erikson on määrittänyt neljän ja kuuden vuoden ikävilille kehitystehtäväksi aloitteellisuuden ja syyllisyydentunteen. Lapselle muodostuu tunne oman toiminnan tärkeydestä ja merkittävyydestä sekä tyytyväisyys saavutuksistaan. Nämä tunteet syntyvät lapsen sisältä tulevien voimien ja ympäristön välisessä jännitteessä. Kielen, ajattelun ja motoriikan kehittyvät taidot vähentävät lapsen riippuvuutta hoitajista ja tekevät lapsesta toiminnan subjekteja, jotka kykenevät vaikuttamaan monipuolisesti ympäristöönsä (Kuusinen & Korhonen 1999, 119; Erikson 1962, 245; Lehtinen & Kuusinen 2001, 29.)

Mikäli lapsi on voinut elämässään kokea saavansa tukea ja kannustusta ympäristöltään, hän uskaltaa tutkia ympäristöään ja opetella elämään siinä koko ajan lisääntyvien sääntöjen mukaan. Lapsi kokeilee sekä omia, että hoitajiensa rajoja. Tässä vaiheessa on merkitystä sillä, miten vanhemmat ja hoitajat reagoivat lapsen lukuisiin kysymyksiin ja

taitojen harjoittamiseen. Lapsen uteliaisuus saattaa välillä ärsyttää aikuisia. Lapsen kanssa tulisi kuitenkin olla kärsivällinen ja vilkkaaseen mielikuvitukseen tulisi suhtautua ymmärtäväisesti. Näin lapsi oppii ilmaisemaan omia näkemyksiään ja tekemään aloitteita ympäristössään. (Karling ym. 1997, 147; Siren-Tiusanen 2002, 21; Vuorinen 1998, 162-163, 188.) Neljän ja viiden vuoden ikäisenä lapselle alkaa kehittyä omatunto. Käsitys oikeasta ja väärästä alkaa muotoutua. Ympäristöltä se vaatii oikeudenmukaisuutta ja johdonmukaisuutta. (Eronen, Kanninen, Katainen, Kauppinen, Lähdesmäki, Oksala & Penttilä 2003, 79.)

Minän synty ja kehitys alkaa jo aivan varhaislapsuudessa. 1-2-vuotiaana lapsi alkaa ymmärtää kuka ja millainen hän on. Myös käsitys omasta arvosta eli itsetunto alkaa kehittyä. (Eronen ym. 2003, 79.) 2-3-vuotiaana lapsi alkaa itsenäistyä. Yleensä tällä ikävälillä lapsi oppii esimerkiksi käymään potalla. Eriksonin mukaan itsenäisyys alkaa pienistä onnistumisen kokemuksista, joista lapsi tarvitsee palkitsemista. Palkintona voivat olla vaikka hoitajan tai vanhemman antamat keuhut. Jos vanhemmat tai hoitaja tässä vaiheessa ylisuojelevat lasta tai syyllistävät tätä, voi käydä niin, ettei lapsi opi kunnolla luottamaan taitoihinsa. (Karling ym. 1997, 146.)

Persoonallisuus syntyy ympäristön vaikutuksesta, mutta temperamentti, yksi persoonallisuuden osa, on synnynnäinen osa ihmistä. Se muodostuu jo ennen kuin ympäristö on ehtinyt vaikuttaa siihen. Lasten kasvaessa tulevat temperamentti erot selvemmin esiin. Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymispiirteitä, jotka erottavat hänet muista ihmisistä. Näitä ovat esimerkiksi vilkkaus, rauhallisuus, äkkipikaisuus, sinnikkyys ja levottomuus. Myös se miten lapsi oppii asioita, liittyy hänen temperamenttiinsa. (Spock & Parker 2003, 43; Keltikangas-Järvinen 2004, 36, 39.) Temperamentti ilmenee esimerkiksi tyylissä, jolla lapsi ilmaisee tunteitaan, miten helposti hän on häiritävissä ja miten aktiivinen hän on. Se ei kuitenkaan kerro, miksi hän toimii tietyllä tavalla (Keltikangas-Järvinen 2004, 37, 39).

Lapsen itsetunto lähtee kehittymään samoista aineksista kuin perusuottamuksin. Jos lapsi saa ensimmäisen ikävuoden aikana riittävästi hoivaa, hänellä alkaa kehittyä tunne omasta tärkeydestä ja arvosta. Lapsen terve itsetunto kehittyy, kun myös hänen kielteiset tunteensa pystytään hyväksymään. Johdonmukaisuus ja selkeät rajat kehittävät itsetuntoa. (Spock & Parker 2003, 428-429.)

2.3 Sosiaalinen kehitys

Lapsen sosiaalinen verkosto laajenee huomattavasti päivähoiton alkaessa. Päivähoidon sosiaalisessa ympäristössä lapset ovat vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Lapsen on sopeuduttava uuteen ympäristöön ja ryhmässä elämiseen. Ryhmän sisällä lapsi alkaa muodostaa uusia sosiaalisia suhteita. On tärkeää, että lapsella on sosiaalista kanssakäymistä ikätovereidensa kanssa. Yleensä lapsi onkin luonnostaan kiinnostunut samanikäisten lasten seurasta. Kaverit ovat lapselle tärkeitä ja tulevat entistä tärkeämmiksi, kun lapsi kasvaa. Sosiaalinen kehitys jatkuu läpi koko elämän, mutta perustaidot opitaan jo lapsuudessa. Tällöin yksilö muodostaa kuvaa siitä, millainen hän on ja miten hänen tulisi olla suhteessa muihin, jotta hänet hyväksyttäisiin. (Ambrose 1982, 28; Karling ym. 1997, 166-167; Hartup 1982, 158-166.)

Lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja ohjausta kaverisuhteiden luomiseen. Mitä nuoremasta lapsesta on kysymys, sitä enemmän hän kaipaa aikuisen tukea. Vanhetessaan lapset oppivat itsenäisesti ratkaisemaan keskinäisiä ristiriitoja. On kuitenkin yksilöllistä, kuinka paljon lapsi tarvitsee tukea kaverisuhteiden solmimiseen. Vilkas tai vetäytyvä lapsi voi tarvita aikuisen tukea vielä kouluiän kynnyksellä. (Karling ym. 1997, 167.) Myös ujo lapsi tarvitsee aikuisen mukanaoloa. Aikuisen turvallinen ohjaus auttaa lasta oppimaan sosiaalisia taitoja. Ujo lapsi tarvitsee kokemuksia, miten uskaltautua muiden joukkoon. (Keltikangas-Järvinen 2010, 44, 46-47.)

Lapsi saa palautetta toiminnastaan kavereiltaan ja aikuisilta. Kun palaute on positiivista ja kannustavaa, lapsi kokee tulleen hyväksytyksi. (Keltikangas-Järvinen 2010, 220.) Positiivinen palaute vahvistaa lapsen itsetuntoa ja toivottua käyttäytymistä (Takala & Takala 1980, 186). Hyväksytyksi tuleminen kaverisuhteissa tukee elämän varrella mielenterveyttä (Karling ym. 1997, 167).

Sopeutuakseen menestyksellisesti ja toimiakseen tehokkaasti sosiaalisessa verkostossa, yksilön on opittava hallitsemaan laaja yksilöllisten ja sosiaalisten taitojen kirjo. Ihmisten välinen vuorovaikutus edellyttää lapselta tiettyjä sosiaalisia taitoja. Sosiaaliset valmiudet syntyvät osallistumisen ja kuulluksi tulemisen kautta. Lapsen toimiessa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, hänelle muodostuu sosiaalisia toimintakaavioita. Nämä sisältävät opittuja toimintaketjuja, ympäristöä koskevia

käsitteitä ja toisiin ihmisiin kohdistuvia tunteita. Toimintakaaviot muodostuvat kokemusten pohjalta. (Takala & Takala 1980, 185-186.) Leikki-iässä lapsi sisäistää ympäristön normeja, sääntöjä ja käyttäytymistapoja. Niistä muodostuu yksilön omia psyykkisiä rakenteita. Lapsella on leikissä mukana valtava määrä iloa ja mielikuvitusta. Samalla hän kohtaa itsessään aggressiivisia sisäisiä tunteita. (Dunderfelt 2006, 248.)

Lapsi pyrkii aikuisten läsnä ollessa menestymään, hyökkäämään ja valloittamaan oma-aloitteisesti. Vaarana tässä vaiheessa on syyllisyydentunne päämäärästä, joita lapsi ajatteli tehdä. Jos lapsen toimintaa ei oteta todesta, hänessä voi voimistua syyllisyydentunne, jonka reaktiona on toiminnan epäonnistuminen. Lapsi voi kokea, ettei saa mitään aikaan omasta tahdostaan, vaan ainoastaan ulkopuolisen painostuksen tuloksena. (Kuusinen & Korhokangas 1999, 120; Evenshaug & Hallen 2001, 413; Aaltonen ym. 1997, 161.) Vuorovaikutussuhde aikuisen ja lapsen välillä on monimutkainen ja synnyttää väistämättä paljon tunteita. (Erikson 1962, 245; Dunderfelt 2006, 248; Lehtinen & Kuusinen 2001, 29.)

2.4 Emotionaalinen kehitys

Lapsen emotionaaliseen kehitykseen vaikuttavat kaikkein voimakkaimmin ensimmäiset kaksi tai kolme elinvuotta. On ensiarvoisen tärkeää, että noina vuosina lapsella on ympärillään ihmisiä, jotka osoittavat välittämistä ja kannustusta. Tässä korostuu vanhempien tai hoitajien merkitys. Heidän täytyy vastata lapsen tarpeisiin ja kysymyksiin sekä antaa hänelle tilaa leikkiä. (Spock & Parker 2003, 50-51.) Lapsen tunne-elämän kehityksen kannalta on merkittävää, että ympäristö on emotionaalisesti toimiva. Tällainen ympäristö toteutuu, kun kaikenlaiset tunteet hyväksytään ja niitä kunnioitetaan (Lehtovirta ym. 1999, 86, 97). Lapsi voi elää huolettomasti ja spontaanisti ollessaan emotionaalisesti hyvinvoiva (Laine 2005, 69).

Avoin ilmapiiri mahdollistaa lapsen tunteiden kehittymisen ja ilmaisun. Lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus sisältää tunteiden viestintää, jolla on syvä vaikutus emotionaalisisessa kehityksessä (Evenshaug & Hallen 2001, 179). Aikuisilla on mahdollisuus auttaa lasta omien emootioiden tiedostamisessa, muiden emootioiden havaitsemisessa sekä hänen emotionaalisten reaktioidensa käsittelyssä ja säätelyssä

(Laine 2005, 69). Jos vanhemmat tai hoitajat osoittavat arvostusta lasta kohtaan, lapsi oppii luottamaan itseensä. Itseluottamus auttaa lasta koko elämän ajan hyväksymään itsensä ja muut. (Spock & Parker 2003, 52.)

Lapsen emotionaalisen kehityksen suunta alkaa määräytyä jo varhain vanhempien ja vauvan välisissä vuorovaikutustilanteissa. Jos lapsi oppii, että vanhemmat tyydyttävät hänen tarpeensa reagoimalla yhtä hyvin hänen itkuunsa kuin hymyynsä, hän tottuu ilmaisemaan emootioitaan suoraan ja avoimesti. Tällaisessa suhteessa lapsi kehittyy vastaanottavaiseksi myös muiden ihmisten erilaisille emootioille. (Laine 2005, 66-67.)

Turvalliset pitkäaikaiset hoitosuhteet ovat pienelle lapselle äärimmäisen tärkeitä. Päivähoidon alkaessa on hyvä varmistaa, että lapsella on riittävästi aikaa sopeutua uusiin hoitajiin. Toivottavaa on, että hoitosuhde kestää mahdollisimman kauan ja sekä hoitaja että perhe sitoutuvat tehtäviinsä. Tällöin lapsen ja hoitajan välille voi syntyä yhtä luottamuksellinen ja turvallinen suhde kuin vanhemman ja lapsen välillä on. (Spock & Parker 2003, 51.)

Jos vanhemmat tai hoitaja suhtautuvat lapseen välinpitämättömästi ja tunteettomasti, lapsi voi muuttua apaattiseksi ja masentuneeksi (Spock & Parker 2003, 52). Lapsen syvimpiä tarpeita on tulla hyväksytyksi. Lapsi ei voi esteettömästi toteuttaa luottamustaan ja kiintymystään, jos hän kokee jatkuvasti huolenpidon puutetta. Tällöin lapsi alkaa turvautua puolustaviin tunteisiin, kuten vihaan ja pelkoon. Lapsen itsetunto vaurioituu ja avoimuus maailmaa kohtaan kärsii. (Laine 2005, 70.)

Lapsen vanhempien ja hoitajien tulee hyväksyä se, että lapset ilmaisevat emootioitaan eri tavoin. Joillakin lapsilla emotionaaliset reaktiot saattavat olla hyvinkin voimakkaita. Emotionaaliset purkaukset eivät useimmiten ole tarkoituksellisia tai tahallisia pyrkimyksiä häiritä muita. Lapsen ajoittainen kiukuttelu, murjotus tai huutaminen on normaalia. Toisaalta lasta tulee opettaa pidättäytymään kielteisistä emotionaalista tunteista, kuten fyysisistä aggressionpurkauksista. On haastavaa samanaikaisesti rohkaista lasta ilmaisemaan kaikenlaisia tunteita ja pidättäytymään kielteisistä tunteista. (Laine 2005, 71.)

3 VUOROPÄIVÄKOTI KASVUYMPÄRISTÖNÄ

3.1 Vuoropäivähoidon tarve

Vuoropäivähoito on osa päivähoitojärjestelmää. Päivähoitoa toteutetaan päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja leikkikenttätoimintana. Päivähoitoa koskevassa laissa kunnat veloitetaan huolehtimaan siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36, 1.luku 2§ & Asetus lasten päivähoidosta 1973/239, 1§.) Toiminta on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Vuoropäivähoito tarkoittaa lapsen hoidon järjestämistä kaikkina vuorokauden aikoina (Lehmuskoski & Kuusisto-Niemi 2007, 24). Kunnilla on tietyt lakiin pohjautuvat vaatimukset koskien pakollista vuoropäivähoidon tarvetta. Tähän sisältyy lapsen hoitopaikan mahdollistaminen kaikkina vuorokauden aikoina. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36, 1.luku 1§ & Asetus lasten päivähoidosta 1973/239, 5§.)

Vuoropäivähoidon tarve kasvaa koko ajan. Työelämän muutokset ovat vaikuttaneet tähän usealla tavalla. Kauppojen aukioloajat ovat pidentyneet ja joustavien työaikojen työpaikat lisääntyneet. Välillä työllisyystilanne on niin heikko, että työntekijöiden on yhä enemmän joustettava esimerkiksi perheen kanssa vietettävään aikaan ja lastenhoitoon liittyvistä toiveistaan. Työssäkävien täytyy toisinaan hyväksyä ylityöt, pitkät työmatkat, satunnaiset ja tilapäiset työpaikat, sekä niiden epäsäännölliset työajat. (Huttunen 1984, 22; Väisänen 2006, 68-69.)

Kasvavaan vuorohoidon tarpeeseen vaikuttaa perheiden rakennemuutos yhteiskunnassamme. Perinteinen ydinperhemalli ei ole enää itsestäänselvyys. Perheiden sosiaaliset verkostot ovat kaventuneet, eikä sukulaisten piiristä enää välttämättä löydy lastenhoitoapua. Kasvava yksihuoltajuus lisää vuorohoidon tarvetta. (Väisänen 2006, 68-69.) Vierailimme toisen päiväkodin johtajan luona. Hän kertoi, että vuoropäiväkotiin ei pääse asiakkaaksi kuka tahansa. Asiakasperheen pitää täyttää tietyt kriteerit, ennen kuin asiakkuus voidaan aloittaa. Esimerkiksi oikeus vuoropäivähoitoon evätään heti, jos toinen huoltajista saa päivätyön. Ei riitä, että kahden vanhemman taloudessa vain toinen on kolmivuorotyössä. Vuoropäivähoitopaikkojen saamisen kriteereiden on

välttämätöntä olla tiukat. Oulussa vuoropäivähoidon tarve on suuri, eikä yksinkertaisesti ole varaa pitää paikkaa sellaiselle lapselle, joka pärjäisi tavallisessa päiväkodissa. Vuoropäivähoito on yhteiskunnalle huomattavasti kalliimpaa, kuin päivähoito.

3.2 Hyvän kasvuympäristön edellytykset

Päivähoidon aloittaminen on suuri muutos koko perheelle. Suurena uhkana ja voimavarana pidetään lasten sopeutumista yleensä melko nopeasti mihin tahansa olosuhteisiin. Lapsista välittävien aikuisten on tärkeää jakaa ilon hetkiä lasten uusista kokemuksista ja uusien taitojen oppimisesta. Ilon hetket tuovat tasapainoa raskuuden ja pahan olon kokemuksiin. Ne tukevat lapsen psyykkistä hyvinvointia. (Munter 2002, 22.) Päiväkodissa lapsi oppii arvoja ja asenteita. Lapsi oppii noudattamaan yhteisiä sääntöjä, kieltoja sekä keskittymään. Päiväkodissa lapsiryhmät ovat usein suuria. Näissä lapsi oppii ottamaan vastuuta ja tuomaan näkemyksiään esille. Päivähoidon henkilökunnan tulee miettiä, miten he voivat toiminnallaan tukea lapsen sosiaalista maailmaa. (Karling ym. 1997, 168.)

Kasvuympäristö on suotuisa lapselle, kun hän selviytyy yhteisön edellyttämistä eri ikävaiheiden kehitystehtävistä. Eriksonin mukaan kasvattajien kannustava suhde luo pohjan lapsen itsetunnolle. (Lahden opetusverkko i.a.) Epäsuotuisia tekijöitä kasvuympäristössä voivat olla kasvattajien emotionaalinen kylmyys, sosiaalinen eriytyneisyys sekä kasvatuksen epäjohtonmukaisuus. Eriksonin mukaan kasvattajan välinpitämättömyys saa lapsen tuntemaan itsensä hylätyksi ja epäilemään omia kykyjään. Sosiaalisten siteiden ja tuen vähyys kasvuympäristössä ovat riskitekijöitä lapsen psykososiaaliselle kehitykselle. Tietoinen kasvatustavoitteiden asettelu ja tarjottujen virikkeiden määrä ja vaativuustaso edistävät lapsen kehitystä. Onnistuneen kehitysvaiheen jälkeen lapsi kykenee siirtymään seuraavaan kehitysvaiheeseen. (Saarinen, Ruoppila & Korkiakangas 1994, 218-219; Öhman 2006; Lahden opetusverkko i.a.)

Päiväkotiympäristön tapahtumien toistuvuus, pysyvyys ja säännöllisyys ovat lapsen turvallisuuden tunteen kannalta tärkeitä tekijöitä. Jatkuvasti vaihtuvat lyhytkestoiset ihmissuhteet ja monien hoitajien välissä oleminen eivät ole hyväksi kehitykselle. Ne

saavat aikaan lapsissa sisäistä epävarmuutta ja venyttävät liikaa pienimpien sopeutumiskykyä. Lasten olisi tärkeää tuntea olevansa osa kiinteää kokonaisuutta ja kuuluvansa johonkin. Turvallisuuden tunteen kannalta olisi myös huomioitava, että lapsi voi kokea itsensä tärkeäksi. Psykososiaalisen kehityksen tukemisen kannalta lapsella on päivähoiton alkaessa tärkeää olla pysyviä aikuisia. He pitävät huolen lapsen hallinnan ja turvallisuuden tunteen säilymisestä. Mitä pienemmästä lapsesta on kysymys, sitä raskaampaa vuoropäivähoito lapselle on. Alle kolmivuotiaiden ryhmissä henkilöstön vaihtuvuus tulisi olla mahdollisimman pieni. Päivärytmin merkitys on kaikista suurin pienimmillä lapsilla. Sillä on merkitystä kuitenkin myös isompien lasten kohdalla. (Ainasoja 2009; Munter 2002, 22; Siren-Tiusanen 2002, 22, 35.)

3.3 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus on hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Se on kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. (THL 2010.)

Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa varhaiskasvatusta yhdessä päivähoitolain ja asetusten ohella. Jokainen kunta on velvollinen tekemään oman varhaiskasvatussuunnitelman, joka perustuu varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin perusteisiin. Jokainen päiväkotitekee myös oman varhaiskasvatussuunnitelman, joka pohjautuu kunnan suunnitelmaan. Päiväkotikohtaisessa suunnitelmassa on kuvaus päiväkotiarjen toiminnasta. Lisäksi jokaiselle lapselle tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, josta käy ilmi lapsen kasvatustavoitteet konkreettisesti. (Oulun kaupunki 2011.)

Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman päätavoitteina on luoda ja ylläpitää lapselle kehittävä ja turvallinen kasvu ympäristö. Tavoitteena on myös vahvistaa perheiden hyvinvointia kehittämällä varhaiskasvatustoimintaa perheiden lähtökohdista ja tukemalla vanhempien kasvatustehtävää. Suunnitelmassa luvataan varhaiskasvatuksen henkilöstön johdon olevan osaavaa ja innovatiivista ja varmistavan yhteistyökumppanien kanssa osaavan henkilöstön. Aktiivisella verkostotyöllä palvelu-, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä kolmannen sektorin kanssa tuetaan

päivähoidon strategisia tavoitteita. Päivähoidon toimintamalli luodaan yhdessä Oulun seudun kuntien kanssa. (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa pyritään takaamaan lapselle hyvä kasvuympäristö päivähoidossa. Sen mukaan

varhaiskasvatuksen tehtävänä on turvata lapselle henkilökohtainen hyvinvointi ja turvallisuus, mahdollisuus asteittaiseen itsenäistymiseen sekä opettaa lapselle toiset huomioonottavia toimintatapoja. Lapselle taataan turvallinen varhaiskasvatusympäristö, jossa voi kasvaa, kehittyä ja oppia. Päämääränä on terveen itsetunnon omaava lapsi, josta kasvaa eettisesti vahva, sosiaalinen, itseään kehittävä ja itsestään sekä ympäristöstään huolehtiva ihminen. Päivähoitolain mukaan lapselle on tarjottava jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Kiintymys ja yhteisöllisyys ovat lapsen kasvun ja kehityksen perusta. Ne ovat suojaavia tekijöitä lapsen elämässä. (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007.)

Varhaiskasvatussuunnitelma tehdään myös vuoropäiväkodeissa. Tutkimuksemme kohteena olleilla vuoropäiväkodeilla on molemmilla oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka ohjaa ammattilaisten työtä vuoropäiväkotiartessa.

3.4 Toimivan yhteistyön merkitys vuoropäiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä

Kehitykselle suotuisat käytännöt rakentuvat hyvin vain siinä tapauksessa, että päiväkodilla on hyvät suhteet lasten perheiden kanssa. Tärkeää on siis kasvatuskumppanuus. Sillä tarkoitetaan varhaiskasvatushenkilöstön ammatillisen tietotaidon ja vanhempien arkinäkemyksen suhdetta. Molemmat sitoutuvat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Käytännössä tämä on jokapäiväistä yhteistyötä kodin ja päivähoidon välillä. Kasvatuskumppanuus on kasvatusyhteistyötä linjaava käsite, joka on kirjattu myös valtakunnallisiin asiakirjoihin. (Huttunen 1984, 28, 172; Viitala & Väärälä 2006, 6-7.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on tukea vanhemmuutta, tunnistaa lapsen kasvuun liittyvät ongelmat, parantaa päivähoidon laatua sekä edistää vanhempien välisten vertaisverkostojen syntymistä. Parhaimmillaan kasvatuskumppanuus luo vanhemmille uusia näkökulmia lapsen kasvatukseen, jäsentää pulmia ja helpottaa niiden selvittelyä.

Kodin ja päivähoiton voimavarojen yhteen saattaminen tukee lapsen kehitystä, jos sitä toteutetaan avoimesti ja kunnioittavasti. (Huttunen 1984, 28, 172; THL 2010; Saarinen ym. 1994, 210; Viitala & Väärälä 2006, 6-7.)

Vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta ovat kumppanuudessa tasavertaisia, mutta erilaisia lapsen tuntijoita. Molemmilla on olennaista, mutta erilaista tietoa lapsesta. Aikuisten toimiva yhteistyösuhde auttaa lasta siirtymään kodista päiväkotiympäristöön. Vanhempien ja ammattilaisten yhdistyneet tiedot luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Mitä luottavaisempi ja tasa-arvoisempi yhteistyö vanhempien ja ammattikasvattajien välille rakentuu, sitä vahvemmin lapsi kokee, että hänestä välitetään. Kaikkein tärkeintä on aina ja kaikissa tilanteissa olla ohittamatta vanhempia ja saada heidät vakuuttuneeksi siitä, että juuri he ovat parhaat vanhemmat kyseiselle lapselle. Ammattikasvattajat ovat vain apulaisia tässä kasvatustehtävässä eivätkä koskaan pysty hoitamaan tehtäväänsä ilman vanhempia. (Alijoki 1998, 28-29; THL 2010; Viitala & Väärälä 2006, 6.)

Oulun kaupunki korostaa varhaiskasvatussuunnitelmassaan kasvatuskumppanuuden merkitystä. Sen tarkoituksena on tukea vanhempien kasvatustehtävää ja päämääränä on lapsen hyvinvointi. (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007.) Kasvatuskumppanuus on työntekijöiden tietoinen ja omaksuttu toimintakäytäntö. Työntekijän tulee olla valmis kuuntelemaan vanhemman ajatuksia ja uskaltaa ottaa vastaan erilaisia viestejä. Kumppanuudessa on tärkeää, että vanhemman tuntemus lapsestaan tulee vastaanotetuksi kadottamatta ammattilaisen asiantuntemusta. Vanhemmat ja ammattilaiset rakentavat yhteistä ymmärrystä lapsen kasvatukseen liittyvistä kysymyksistä. (THL 2010, Viitala & Väärälä 2006, 7; Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 108.)

4 VUOROPÄIVÄHOITOA KOSKEVAT AIEMMAT TUTKIMUKSET

4.1 Työntekijöiden, vanhempien ja lasten kokemuksia

Työntekijöiden, vanhempien ja lasten kokemuksia ja käsityksiä vuoropäivähoitoon liittyen on tutkittu aiemminkin kvalitatiivisilla tutkimusmenetelmillä. Työntekijöiden ja vanhempien kokemusten pohjalta on noussut kehittämisen kohtia. Myös kvantitatiivisella tutkimuksella on saatu nostettua esille vuoropäivähoidossa menestykselliseksi tai kehittämistä vaativiksi kohdiksi.

Vuoropäivähoito on yleistynyt hoitomuoto, mutta siihen liittyviä tutkimuksia on tehty vielä melko vähän. Lamminen ja Ravonius (2008) tutkivat opinnäytetyössään Porin seudun vuoropäiväkotitoimintaa sekä asiakkaiden hyvinvointia ja tyytyväisyyttä. Vanhempia haastateltiin kyselylomakkeilla ja lapsilta tietoa kerättiin sadutus - menetelmällä. Lapset olivat tyytyväisiä vuoropäivähoitoon. Vanhemmat olivat pääasiassa tyytyväisiä vuoropäiväkodin palveluihin, henkilökuntaan sekä lastensa hyvinvointiin. Vanhemmat näkivät myös kehittämisen haasteita. Heidän mielestään esimerkiksi turvallisuuteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja kasvatustieteellisiin panostaa aikaisempaa enemmän. (Lamminen & Ravonius 2008, 44-58.) Tiedonkulku päiväkodin ja vanhempien välillä on koettu useissa tutkimuksissa puutteelliseksi. Vanhempien toivomuksena on ollut sen kehittäminen. (Lamminen & Ravonius 2008; Luttinen 2006 & Väisänen 2003.)

Ikonen ja Niittylä (2002) käsittelevät opinnäytetyössään vanhempien käsityksiä vuoropäivähoidon laadusta. Tutkimus oli laadullinen, johon liittyi myös määrällisiä piirteitä. Myös näiden tutkimustulosten mukaan vanhemmat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä lastensa hoidon laatuun. Vastauksissa korostui tyytyväisyys hoidon joustavuuteen ja laadukkuuteen, sekä lasten viihtymiseen hoidossa. Toisin kuin Lammisen ja Ravoniuksen opinnäytetyössä (2008) yhteistyö kodin ja päivähoiton välillä toimi vanhempien mielestä hyvin. Yksilöllisiä toiveita ja tarpeita huomioitiin pääasiassa hyvin ja tieto lapsen päivän kulusta välittyi vanhemmille. Kuitenkin lasten yksilöllistä huomiointia toivottiin lisää, erityisesti lapsen päivärytmin kohdalla. Henkilökunta koettiin päteväksi ja sitä oli vanhempien mielestä riittävästi paikalla.

Työn ja perheen yhteensovittaminen onnistui vanhempien mielestä melko hyvin. Vanhemmat näkivät vuoropäivähoidon tarpeellisenä, sillä se mahdollistaa heidän työssäkäyntinsä. (Ikonen & Niittylä 2002.)

Uusi-Marttila (2006) tutkii opinnäytetyössään äitien, henkilökunnan ja lasten kokemuksia lapsiryhmän vaihdosta vuoropäivähoidossa. Tutkimus on toteutettu teemahaastatteluina vanhemmilta, lastentarhaopettajilta ja lastenhoitajilta. Lisäksi Uusi-Marttila havainnoi viittä juuri ryhmän vaihtanutta lasta heidän päiväkotiympäristössään. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että vanhemmat, lapset ja henkilökunta kokivat prosessin onnistuneen ongelmitta. Uuteen ryhmään siirtyminen oli toteutettu lasta kuunnellen. Henkilökunta tiedosti lasten tarpeet ja he korostivat muutosprosessin tuovan lapselle entistä enemmän tarvetta huomioon ja tukeen. Vanhemmat korostivat vuorohoidon ja hoitoilmapiirin säännöllisyyden tuomaa turvallisuuden tunnetta lasten elämään. (Uusi-Marttila 2006, 22-27.)

Kerminen ja Turtiainen (1999) ovat tehneet opinnäytetyön aiheesta perhe ja päivähoito yhteistyökumppaneina ympärivuorokautisessa päivähoidossa. Työn tarkoitus on selvittää, kuinka Itä-Vantaan ympärivuorokautisen päivähoidon asiakkaana olevat perheet sekä päivähoidon henkilökunta toimivat yhteistyökumppaneina. Työ käsittää Itä-Vantaan alueen vuoropäivähoidossa olevien lasten vanhemmat, sekä henkilökunnan. Tutkimus oli kvantitatiivinen, se toteutettiin kyselylomakkeiden muodossa kolmen vuoropäiväkodin vanhemmille ja työntekijöille. Tulokset osoittivat, että kahdenkeskiset keskustelut, teemakohtaiset vanhempainillat sekä juhlat ja retket koettiin tärkeimmiksi yhteistyön muodoiksi. Näihin yhteistyömuotoihin osallistumishalukkuus oli suurinta. Tulokset vanhempien ja henkilökunnan kesken olivat samansuuntaiset.

4.2 Lapsen vuorovaikutustaitojen tukeminen vuoropäiväkodissa

Lasten kehitykseen vaikuttavia tekijöitä vuoropäiväkodissa on tutkittu eri tavoilla. Sosiaalista kehitystä tässä vaihtelevassa ympäristössä on tutkittu lasten arjen näkökulmasta toiminnallisena tapaustutkimuksena ja kvalitatiivisina teemahaastatteluina. Myös vanhempien ja työntekijöiden kokemuksia on tutkittu.

Vaihtelevat hoitoajat tuovat oman haasteensa lasten sosiaalisten suhteiden kehittymiselle vuoropäiväkodeissa. Luttinen (2006) tarkastelee pro gradussaan vuorovaikutusleikkimenetelmän soveltuvuutta lapsen sosiaalisten taitojen tukemisessa ja vahvistamisessa. Luttinen tarkastelee myös menetelmän sopivuutta ennaltaehkäistä sosiaalisissa taidoissa mahdollisesti esiintyviä ongelmia erityisesti vuoropäiväkotiympäristössä. Tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena yhden vuoropäiväkodin neljälle lapselle yhteensä kahtenatoista vuorovaikutusleikkikokeiluna. Tutkimuksen tulosten pohjalta Luttinen (2006, 71, 74) toteaa, että vuorohoidossa olevan lapsen hoidon, kasvun ja oppimisen turvaamiseksi pitäisi kiinnittää enemmän huomiota lapsen sosiaaliseen kasvuympäristöön epäsäännöllisten hoitoaikojen vuoksi. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota lapsen vireystilan vaihteluihin, turvallisuuden tunteen tarpeisiin, sekä tiedonkulkuun henkilöstön kesken.

Ojala ja Poikola (2010) ovat tutkineet opinnäytetyössään lasten kokemuksia ystävyysuhteista vuoropäiväkodissa. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna neljälle 4-5-vuotiaalle lapselle. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla lasten kokemuksia ystävydestä vuorohoidossa. Tutkimustulosten mukaan lapsilla on pitkäkestoisia ystävyysuhteita toisiin lapsiin. Toisin kuin edellä mainitun Luttisen (2006) tutkimuksessa, tämän tutkimuksen mukaan vuorohoidossa olevien lasten sosiaalinen kehitys on yleensä edennyt hyvin. Vuoropäivähoidossa olevat lapset osoittautuivat helposti muiden lasten kanssa toimeen tuleviksi. He kykenevät osallistumaan erilaisiin ryhmiin, leikkimään eri kokoonpanoissa ja luomaan uusia kaverisuhteita vaivatta. Tärkeimpänä sosiaalista kehitystä tukevana tekijänä pidettiin leikin merkitystä.

Väisänen on tutkinut pro gradussaan (2003) vuoropäivähoitoa ennen kaikkea lasten kannalta. Tutkimuksessa tutkittiin lapsilähtöisyyttä vanhempien sekä työntekijöiden näkökulmasta käsin. Tutkimukseen osallistui päiväkodin lapsia, vanhempia ja työntekijöitä. Väisäsen tutkimustulosten mukaan lapset olivat sopeutuneet hyvin vuoropäiväkoti yhteisöön ja he lähtivät sinne mielellään. Kasvatuksessa oli huomioitu lapsilähtöisyys. Työntekijät olivat motivoituneita. Pienryhmätoiminnan koettiin tukevan lapsilähtöisyyttä. Vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä heijasti turvallisuutta. Merkittävin puute oli useassa muussakin tutkimuksessa esille tullut asia: vanhemmat kokivat, etteivät he saaneet riittävästi tietoa vuoropäiväkodin toiminnasta ja lapsen arjen sujumisesta. (Väisänen 2003, 95-96, 102.)

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TEHTÄVÄT

Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä tietoa lapsen psykososiaalisesta kehityksestä vuoropäivähoidossa. Tarkoituksenamme on kuvata vanhempien kokemuksia siitä, mitkä tekijät tukevat tai estävät lapsen psykososiaalista kehitystä vuoropäivähoidossa. Tutkimustulokset annamme päiväkoteihin, jossa tuloksia voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisenä enemmän lasten psykososiaalista kehitystä tukevaksi.

Tutkimustehtävät ovat:

1. Miten vuoropäivähoidossa olevien lasten vanhempien mukaan vuoropäivähoito tukee lapsen psykososiaalista kehitystä?
2. Mitkä ovat vanhempien kokemusten mukaan vuoropäiväkodin haasteet lapsen psykososiaalisen kehityksen kannalta?

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

6.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimustapa määrittyy sen pohjalta, mistä tiedosta ollaan kiinnostuneita ja mitä halutaan tutkia. Opinnäytetyömme lähestymistapa on kvalitatiivinen eli laadullinen. Tällä tavalla pyrimme työssämme todellisen elämän ja vanhempien kokemusten kokonaisvaltaiseen kuvaamiseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 151-152.)

Vanhempien kokemukset pääsevät paremmin esille, kun käytämme laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Haastateltavien määrä ei tarvitse olla suuri. Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että kohderyhmä on tarkasti rajattu. Vastausten määrää tärkeämpää on saada laadukasta tietoa. Tässä opinnäytetyössämme tahdomme saada kuvailevaa informaatiota kiinnostavasta aiheesta, vanhempien kokemuksista. (Hirsjärvi ym. 2004, 152; Eskola & Suoranta 2005, 18.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena ei ole tuottaa yleistyksiä, vaan mahdollisimman kattava kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen ajatuksena on, että yksityisessä toistuu yleinen. Yksittäisiä tapauksia tutkimalla saamme esille, mikä kokemuksissa on merkittävää ja mikä toistuu useasti. Saamme tietoa vanhempien kokemista hyvistä tekijöistä vuoropäivähoidossa lasten kehitystä ajatellen sekä kehittämistarpeista. Tätä kautta laadullinen tutkimuksemme antaa tietoa mahdolliseen palvelun kehittämiseen ja hyvien käytänteiden vahvistamiseen. (Hirsjärvi ym. 2004, 171.)

6.2 Aineistonkeruu

Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73). Opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen. Tällä aineistonkeruumenetelmällä toivoimme helpottavamme vanhempien vastaamista. Kyselylomake on toimiva tutkimuksen muoto silloin, kun

tutkimustehtävä ei ole kovin laaja ja tavoite on helposti rajattavissa (Vilkkä 2005, 101). Tämän vuoksi menetelmä sopii hyvin tarkkaan rajattuun aiheeseemme.

Kyselylomakkeen laatijoina päätimme ennalta ja harkitusti kysymysten muodon. Vanhemmat täyttivät itse kyselylomakkeen. He saivat valita sopivimman vastaamisajankohdan, pohtia rauhassa vastauksiaan ja tarkistaa niitä. (Uusitalo 1991, 91; Valli 2001, 101.) Tekemällämme kyselytutkimuksella tähtäsimme laadun hankintaan. Avoimilla kysymyksillä pyrimme haastattelijoina olemaan ohjaamatta vastausten suuntaa. (Metsämuuronen 2008, 41.)

Lähetimme kyselylomakkeet kahden vuoropäiväkodin vanhemmille, yhteensä 98 lasta koskien. Kyselylomakkeet välitimme toisen päiväkodin lasten vanhemmille sähköisesti. Toiseen päiväkotiin jätimme lomakkeet saatekirjeen kera lasten omiin lokeroihin. Meille palautettiin kaksikymmentä täytettyä kyselylomaketta.

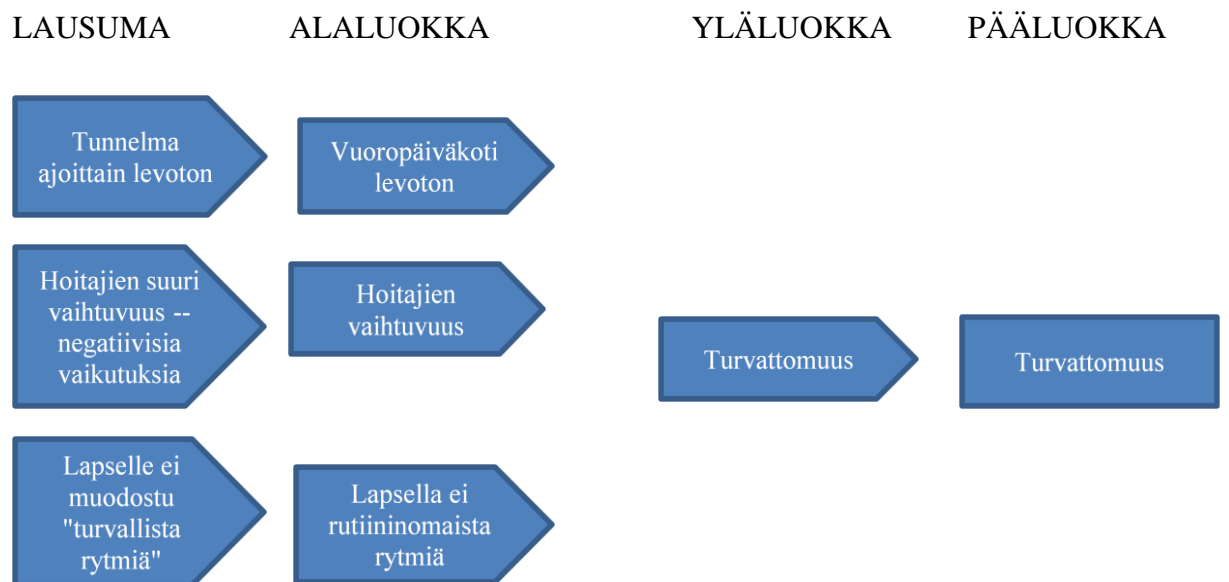
6.3 Analyysimenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointi on aineistolähtöistä (Kiviniemi 2001, 68; Eskola & Suoranta 2005, 19). Käytimme opinnäytetyössämme laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmää, sisällönanalyysiä. Tämän analyysimuodon avulla pyrimme luomaan tutkimusaineistosta teoreettisen kokonaisuuden. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.)

Sisällönanalyysin vaiheet jaoin osiksi. Aluksi perehdyimme saatuun aineistoon. Kyseessä on yksi tutkimus, opinnäytetyö, joten jouduimme rajaamaan aineiston kapeaan ilmiöön. Tässä tutkimuksessa meitä kiinnostavat seikat näkyvät tutkimuksen tarkoituksessa ja tutkimustehtävistä. Tehtävät ovat seuraavat: miten vuoropäivähoidossa olevien lasten vanhempien mukaan vuoropäivähoito tukee lapsen psykososiaalista kehitystä, sekä mitkä ovat vanhempien kokemusten mukaan vuoropäiväkodin haasteet lapsen psykososiaalisen kehityksen kannalta. Aineistoon perehdyttyämme koodasimme aineiston. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjoitimme puhtaaksi kyselylomakkeista saadut vastaukset sekä merkitsimme koodimerkit. Kävimme aineistoa läpi sekä erottelimme ja

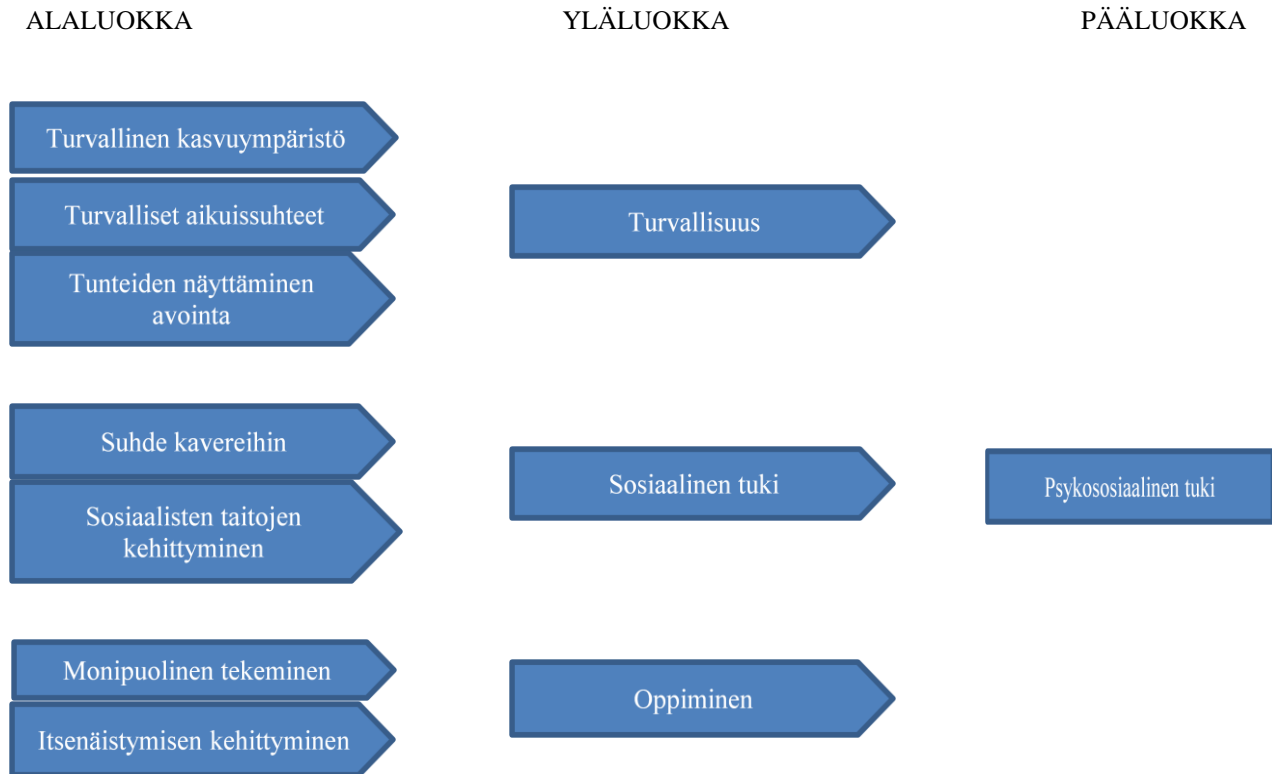
merkitsimme ne asiat, jotka sisältyivät kiinnostuksen kohteeseemme. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92.)

Analysoinnin aloitimme laittamalla kustakin kysymyksestä kaikki siihen tulleet vastaukset allekkain. Näille teimme yhdistävien asioiden perusteella seuraavan alaluokan. Etenimme näin yksittäisestä yleiseen niin kauan, että jäljellä oli korkeintaan neljä pääluokkaa, joihin kyselyn tulokset voitiin kiteyttää. Näiden perusteella teimme tutkimuksen johtopäätökset ja tulkinnan. (Metsämuuronen 2008, 50.) Tarkoituksenamme oli tuottaa uutta tietoa. Analyysillä pyrimme tiivistämään aineiston kadottamatta sen sisältämää informaatiota. (Eskola & Suoranta 2005, 137.)

KUVIO 1. Esimerkki analyysistä.

7 VUOROPÄIVÄHOITO LAPSEN PSYKOSOSIAALISTA KEHITYSTÄ TUKEMASSA

KUVIO 2. Vanhempien kokemuksista lapsen psykososiaalista kehitystä tukevista tekijöistä vuoropäivähoidossa.

7.1 Turvallisuus

Vanhempien mukaan vuoropäiväkoti on lapselle kodinomainen ja viihtyisä kasvuympäristö. Ympäristö on vanhempien mielestä myös siisti. Se koetaan lapselle miellyttäväksi kasvupaikaksi, johon lapsi mielellään jää.

-- päiväkoti on vaikuttanut oikein ihanalta ja kodikkaalta paikalta -- (V7.2)

Vanhemmat kokevat vuoropäiväkodin ennen kaikkea turvalliseksi. Turvallisuus onkin tärkeä tekijä vuoropäiväkodin arjessa. Vanhemmat voivat jättää turvallisin mielin lapsensa hoitoon, sillä vuoropäiväkodissa ollaan aidosti kiinnostuneita lapsen

jaksamisesta. Vanhemmat ovat tyytyväisiä, kun vuoropäiväkodin henkilökunta kiinnittää huomiota turvallisuuteen. Vanhempien mielestä turvallisuuteen vaikuttavat myös esimerkiksi arkirutiinit.

-- on voinut turvallisesti jättää lapset sinne (V7.2)

Koen vuoropäiväkodin kasvuympäristönä silti hyväksi ja turvallisesti paikaksi. (V17.2)

Vanhemmat kokevat, että lapsella on turvalliset ja luottavaiset suhteet vuoropäiväkodin aikuisiin. Lapset uskaltavat luottaa aikuiseen ja tietävät, mistä tuki ja turva löytyy, kun niitä tarvitaan. Aikuiset ovat antamassa lapsille selkeät rajat ja he toimivat auktoriteettina. Lapsen luottamus on kasvanut, mitä tutuimmiksi päiväkodin työntekijät ovat tulleet.

-- turvallisen tuntuista aikuisia -- (V7.3.2)

aikuiset ovat antamassa rajoja -- (V1.3.2)

Vanhempien mukaan lapset näyttävät tunteensa avoimesti vuoropäiväkodissa. Lapsilla on mahdollisuus ilmaista niin positiivisia kuin negatiivisiakin tunteita. Lapset ilmaisevat tunteensa spontaanisti. Vanhemmat kokevat, että lapsille on tullut rohkeutta enemmän ilmaista tunteitaan, mitä tutummaksi vuoropäiväkoti on tullut.

-- lapsi voi näyttää tunteensa myös tarhassa. (V2.3.3)

-- on rohkaistunut ja uskaltaa sanoa/kertoa sekä näyttää negatiivisiakin tunteita. (V15.3.3)

7.2 Sosiaaliset suhteet lapsen psykososiaalisen kehityksen tukena

Vanhemmat kokevat, että lapsi saa paljon kavereita vuoropäivähoidosta. Lapsiryhmät ovat isoja, joten on luontevaa, että aina löytyy joku leikkikaveri. Osa vanhemmista kokee, että lapsi on saanut hyviäkin kavereita ja ystävyysuhteita on muodostunut.

Lapsella paljon kavereita, tyttöjä ja poikia. (V1.3.1)

Vuoropäiväkodissa lapsi saa monenikäisiä leikkikavereita. Vanhemmista on hienoa, että lapsi saa olla tekemisissä sekä ikäistensä että eri-ikäisten lasten kanssa. Suurimmaksi osaksi lapsi hakee ikäistensä seuraa, mutta ottaa aktiivisesti kontaktia myös vanhempiin tai nuorempiin lapsiin.

-- luontevaa leikkiä monen ikäisten lasten kanssa -- (V8.3.1)

Paljon hyviä kavereita -- (V3.3.1)

-- lähtee tarhaan katsomaan ketkä kaverit tänään on myös hoidossa. (V8.3.1)

Vanhemmat kokevat, että lapsi saa sosiaalista kanssakäymistä riittävästi muiden lasten kanssa vuoropäiväkodissa. Suuressa lapsiryhmässä sosiaalisten taitojen opettelu on tärkeää. Sosiaalisia kontakteja kavereihin tulee päivittäin esimerkiksi leikkien kautta. Sosiaalisia kontakteja tulee lisäksi lasten ja aikuisten välillä.

-- sosiaalista kanssakäymistä tulee (V13.3.1)

7.3 Oppiminen

Vanhempien mukaan lapset oppivat erilaisia asioita monipuolisen tekemisen kautta vuoropäivähoidossa. Lasten päivät täyttyvät tekemisistä ja tapahtumista. Lapsilla on mahdollisuus osallistua esimerkiksi erilaisiin leikkeihin, laulupiireihin, satutunneille ja retkille. Näiden kautta opetellaan esimerkiksi musiikkia ja äidinkieltä. Lisäksi opetellaan käytöstapoja ja liikennekasvatusta. Vanhemmat kokevat, että lapsille annetaan paljon erilaisia virikkeitä. Lisäksi he kokevat vuoropäiväkodin opettavaiseksi ympäristöksi.

Monipuolista tekemistä -- (V3.2)

Paljon virikkeitä (V10.2)

Vanhempien mukaan lapset kokevat erilaiset virikkeet ja monipuolisen tekemisen mieluisiksi. Lapset oppivat uusia leikkejä paitsi henkilökunnan opastuksella, mutta myös toisilta lapsilta. Vuoropäiväkodin aikuiset ohjaavat lapsia leikkeihin, jos tarve vaatii.

isommista katsotaan mallia leikkeihin -- (18.3.1)

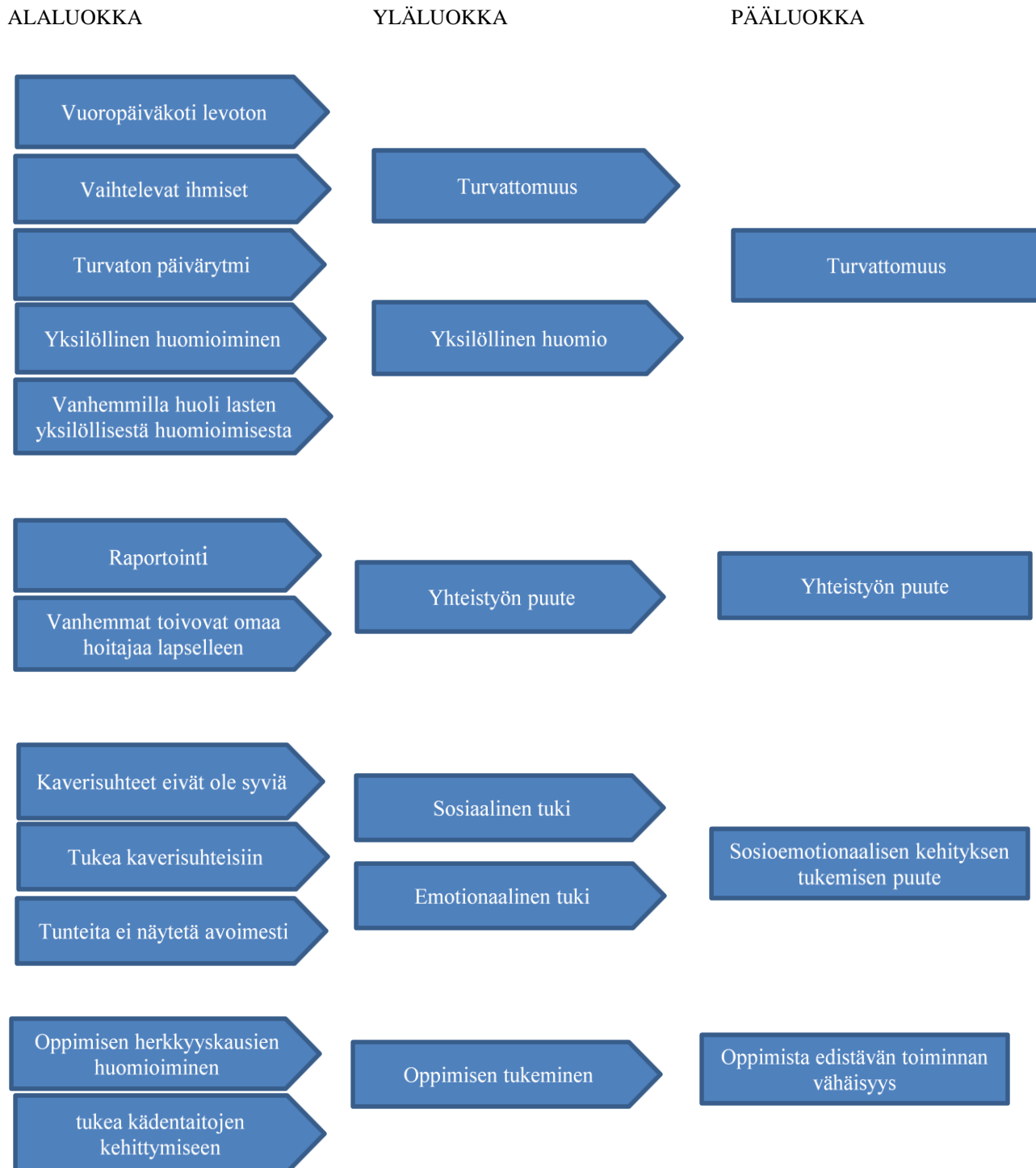
-- ottaa selvästi muista mallia (V12.3.4)

Vanhempien mukaan lapsen itsenäistyminen on kehittynyt ja kehittyä edelleen vuoropäiväkodissa. Hoitajilla ei ole aikaa olla yhden lapsen vieressä esimerkiksi ruokailutilanteessa, joten itsenäiseen toimintaan kannustetaan. Lisäksi lapset ottavat mallia muista lapsista. Kun lapsi huomaa päiväkotikaverin toimivan itsenäisesti esimerkiksi pukeutumistilanteessa, hän haluaa itsekin kokeilla ja näin pyrkii itsenäisemmäksi. Vanhemmat kokevat, että vuoropäiväkodissa odotetaan itsenäistä toimintaa lapsen taitojen mukaisesti.

Hoitajilla enempi hoidettavia ni ei välttämättä ehi niin auttaa kuin mitä kotona -- (V11.3.4)

hoitajia rajallinen määrä, joten itsenäiseen toimintaan -- kannustetaan -- (V1.3.4)

8 VANHEMPIEN KOKEMUKSIA VUOROPÄIVÄKODIN HAASTEISTA LASTEN PSYKOSOSIAALISEN KEHITYKSEN KANNALTA

KUVIO 3. Vanhempien kokemuksista lapsen psykososiaalista kehitystä haastavista tekijöistä vuoropäivähoidossa.

8.1 Turvattomuus

Vuoropäiväkodissa lapset ovat eri aikoina hoidossa ja esimerkiksi nukkuvat eri aikoihin. Lapset ja aikuiset vaihtuvat usein yhden hoitopäivän aikana. Vanhemmat kuvaavat vastauksissaan vuoropäiväkotiä ajoittain levottomaksi ja sekavaksi.

Haastava: lapset ja aikuiset elävät vuorotyöläisen rytmiä. Kaverit/aikuiset lähes aina eri kokoonpanoissa. Tunnelma ajoittain levoton ja sekava -- (V15.2.)

Hoitajien suuri vaihtuvuus vuoropäivähoidossa hidastaa lapsen ja aikuisen välisten suhteiden muodostumista. Vanhemmat kokevat päiväkodin henkilökunnan vaihtuvuuden tuovan negatiivisia vaikutuksia vuoropäiväkotiin.

Päiväkodin henkilökunnan -- vaihtuminen varmasti stressaavat ja väsyttävät lasta.(V17.4.)
Hoitajien vaihtuvuus surettää tyttöä kovasti. (V8.3.2.)

Vanhempien epäsäännöllisten työaikojen vuoksi lasten hoitopäivät ovat toisinaan pitkiä. Aikataulujen epäsäännöllisyys tuo omat haasteensa vuoropäiväkotiin. Vastauksista ilmeni, että vanhempien huolena on lastensa toisinaan liian vähäinen unen määrä.

Lastamme vaivaa ainakin unen puute, joka osin johtuu vuorohoidon vaihtelevuudesta --. (V17.2)

Ainoastaan ehkä unen puute huolettaa. Ajoittain unta ei ehkä tule tarpeeksi --. (V5.4.)

Säännöllinen päivärhythmi on yksi lapsen turvallisuudentunteeseen vaikuttavista asioista. Turvallisen rytmin puuttuminen saattaa sekoittaa lapsen käsitystä ajasta.

Joskus harmittelemme sitä, että lapsella ei ole kunnon viikonloppuja, eikä ehkä kykyä erottaa pyhää arjesta. (V8.4.)

Suuressa lapsiryhmässä arka ja hiljainen lapsi jää joskus vähäiselle huomiolle. Vastauksista ilmenee vanhempien huoli siitä, tuleeko lapsi yksilöllisesti huomioituksi suuressa joukossa. Vanhempien huolena on, että pystytäänkö esimerkiksi oppimisen herkkyyksia huomaamaan ja pystytäänkö niihin yksilötasolla paneutumaan vuoropäiväkodissa.

Lapsiryhmä on todella iso, tuleeko lapsi huomioituksi yksilöllisesti? (V15.4.)

Pienimpien lasten vanhemmat toivovat ensisijaisesti lapsilleen runsasta aikuisten läsnäoloa. Vanhempien toiveiden mukaan tärkeintä on, että lapsella on turvallinen olo.

Kun on näin pieni lapsi kyseessä, paljon syyliä! ja perushoitoa (V9.5.)

8.2 Yhteistyön puute

Suuri lapsiryhmä, epätavallinen päivärytmi ja vaihtuvat hoitajat asettavat haasteita vanhempien ja vuoropäiväkodin välisen yhteistyön sujumiselle. Tieto yhden lapsen päiväkulusta ei välttämättä kulje sujuvasti hoitajalta toiselle vuorojen vaihtuessa. Tästä johtuen vanhemmat eivät aina saa kunnollista tietoa päivän tapahtumista.

Toivoisin parempia raportteja vanhemmille päivän päätteeksi. (V16.4.)

Lapsiryhmän koko sekä aikuisten määrä ja vaihtuvuus saattavat johtaa siihen, ettei yksittäinen hoitaja välttämättä tiedä jonkun lapsen asioista juuri mitään. Vanhemmat kokevat joutuneensa tilanteisiin, joissa hoitaja ei ole ollut lainkaan perillä heidän lapsestaan. Etenkin loma-aikoina sijaismäärän ollessa suuri vanhemmat ovat kokeneet tällaista. Vanhemmat ja yksittäinen hoitaja eivät välttämättä tapaa usein ja kontaktit voivat jäädä hyvin heikoiksi.

-- ongelmana hoitajien vaihtuvuus: Hoitajat eivät ole olleet ns. kartalla esim. lapsen iästä, valmiuksista tai oikeastaan mistään... Tällöin asia tietysti selittyy sillä, että lapsia on paljon ja hoitajat tekevät töitä heillekin oudossa ympäristössä. Mutta silti tällaiset tilanteet kyllä tuntuvat vanhemmasta pahalta -- (V.14.4.)

Vuoropäiväkoti on ympäristönä melko vaihtuva ja vaihteleva, mikä johtuu – hoitajien suuresta määrästä-- . Hoitajien määrän ollessa melko suuri, tulee kontaktit hoitajiin melko olemattomiksi, tulee olo, että aina ei hoitajat tiedä omasta lapsestani ja päivästä paljon mitään. (V17.2.)

Ratkaisuksi heikkoihin vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välisiin suhteisiin vanhemmat itse esittävät omahoitaja -menetelmää. Sen avulla päiväkodista löytyisi ainakin yksi työntekijä, joka olisi perillä lapsen asioista ja jonka kanssa esiin tulevista ongelmista olisi helppo puhua.

Mielestäni joissakin päiväkodeissa käytössä oleva ”oma hoitaja” olisi ehdoton/ toivottava, jotta yksi hoitaja olisi tuttu vanhemmille ja kommunikointi puolin ja toisin olisi helpompaa. Yksi hoitaja myös tuntisi lapsen paremmin.

Omahoitajuus tukisi yhteistyötä ja siitä olisi apua vuoropäivähoidon aloittamisen sujumisessa, kun tilanne on lapselle ja perheelle uusi.

Kun hän oli aika ”vasta-alkaja”, olisin toivonut ns. omaa hoitajaa tai jotain tiettyä henkilöä, kenen kanssa lapsen (nimi poistettu) asioita olisi voinut käydä syvällisemmin läpi. Joku, joka olisi tuntenut lapsen (nimi poistettu) ja tiennyt hänen luonteensa/ tapansa/ asiansa. (V15.5.)

8.3 Sosioemotionaalisen kehityksen tukemisen puute

Vanhemmat kokevat vaihtelevan aikataulun hidastavan kaverisuhteiden muodostumista vuoropäiväkodissa. Monelle lapselle tarhakavereista ei ole muodostunut tärkeimpiä leikkikavereita. Syynä tähän on se, että lapset ovat epäsäännöllisistä hoitoajoista johtuen eri aikoina vuoropäiväkodissa, eivätkä välttämättä näe toisiaan viikkoihin.

Verrattaessa päivähoitoon ns. normaalissa päiväkodissa, kaverisuhteet ainakin minulle vanhemman näkökulmasta ovat jääneet melko hämäränpeittoon -- kaverisuhteet etenkin pienimmillä jää melko olemattomiksi vuorohoidon vuoksi -- (V17.2.)

Vanhempien kokemuksen mukaan lasten kaverisuhteet jäävät usein heikoiksi vuoropäivähoidossa. Leikkikaverit eivät välttämättä näe toisiaan viikkoihin. Ryhmytymistä ei pääse tapahtumaan samalla tavalla, kuin tavallisessa päivähoitossa. Vanhemmat toivovatkin päiväkodin henkilökunnalta lapsilleen lisää tukea kaverisuhteiden muodostamiseen.

kaverin löytämisissä-- (V7.5.)

kaverisuhteen muodostumiseen (V.16.5.)

Vanhemmat kokevat, ettei tunteiden näyttäminen ei ole lapselle yhtä luontevaa päiväkodissa, kuin kotona. Lapsen temperamenttinen luonne ja negatiiviset tunteet eivät usein tule esille vuoropäiväkodissa. Sen sijaan hoitopäivän jälkeen tunteet usein purkautuvat kiukkuna ja raivokohtauksina kotimatalla ja kotona.

Päiväkodissa tunteet jäävät ilmeisesti melko ”piiloon”, ainakin kuvausten perusteella miltä lapsemme vaikuttaa (V17.3.3.)

Etenkin päivähoitonsa alkuvaiheessa tunteiden näyttäminen voi olla lapselle vaikeaa. Tutun aikuisen puuttuminen voi tehdä lapsesta araan ja vetäytyvän.

Pitkään lasta (nimi poistettu) kuvattiin araksi, hiljaiseksi ja rauhalliseksi. Hän sinnitteli tarhapäivän ja näytti tunteensa kotona. (V15.3.3.)

8.4 Oppimista edistävän toiminnan vähäisyys

Lapsille toivotaan lisää luovuutta kehittävää toimintaa vaihtelevaan vuoropäiväkotiin. Musiikki- ja laululeikkejä, kädentöitä, kuvataidetoita ja kulttuurillista tekemistä toivotaan lisää. Samoin erilaiset retket ovat toivottavia.

Toivoisin musiikkileikkejä, laulua. soittamista -- (V5.5.)

Vanhempien huolena on se, onko heidän vuoropäivähoidossa olevilla lapsillaan samanlaiset mahdollisuudet normaalissa päiväkodissa olevien lasten kanssa esimerkiksi liikunnan ja retkeilyn suhteen. Vanhempien toivomuksena on liikunnan lisääminen vuoropäiväkotilapsille.

Olisi tietysti hienoa jos tarha pystyisi käyttämään lapsia tiheämpään esim hiihtämässä ja luistelemassa -- (V8.5.)

Toivoisin ”jumppaa”, ”tanssia”. tutkimus&luontoretkeä säässä kuin säässä. (V5.5.)

Lapsen kehitysvaiheeseen sopivaa opetusta toivotaan myös lisää. Pienissä ryhmissä tapahtuva oppiminen ja tekeminen koetaan tärkeäksi ja sitä toivotaan lisää.

enemmän pienryhmissä tapahtuvaa touhua ja opettelua (V1.5.)

Vanhemmat pohtiva sitä, ehtivätkö hoitajat kohtaamaan lapsen yksilönä tarpeineen ja kehitysvaiheen mukaisesti. Vaihtoehtona on se, että yksilöä ei ehditä huomioida vaan joudutaan menemään ryhmän ehdoilla. Kuitenkin kunkin lapsen yksilöllinen kannustaminen arjen askareissa olisi vanhempien mukaan tärkeää. Sillä voidaan tukea lapsen suotuisaa kehitystä. Päiväkodin henkilökunnan toivotaan olevan tiiviisti läsnä lasten arjessa.

tukea ja rohkeutta antaa tehdä asioita itse. mm. syöminen (V13.5)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Saamamme tutkimustulokset ovat osittain ristiriitaisia keskenään. Osasyynä tähän ovat erilaiset vastaajat, jotka kokevat asiat eri tavalla. Merkittävänä tekijänä tähän on myös se, että teimme haastattelun kahteen eri vuoropäiväkotiin. Vastauksissa ilmeni, että molemmissa päiväkodeissa on sekä hyviä puolia että kehittämisen kohtia.

Vuoropäiväkoti tukee lapsen psykososiaalista kehitystä silloin, kun lapsen kasvuympäristö on turvallinen, sekä emotionaalista ja sosiaalista kehitystä tuetaan riittävästi. Turvallisuuteen, viihtyvyyteen ja kodinomaisuuteen kiinnitetään vuoropäiväkodissa huomiota. Tämä auttaa lasta sopeutumaan päiväkotiympäristöön. Kaikenlaisten tunteiden näyttäminen sallitaan vuoropäiväkodissa, mikä on hyvä asia lapsen emotionaalisen kehityksen kannalta. Lapsi saa sosiaalista kanssakäymistä ja opetella sosiaalisia taitoja vuoropäiväkodissa. Sosiaalisuutta lapsi oppii sekä lasten että aikuisten kanssa vuoropäiväkodissa.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että turvallisuuteen tulisi kiinnittää vieläkin enemmän huomiota. Lasten päivärytmin tulisi pyrkiä pitämään mahdollisimman rutiininomaisena. Tämä lisäisi turvallisuutta. Lapsen sosiaalisen kehityksen tukemiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Aikuisten tulisi esimerkiksi olla enemmän tukemassa kaverisuhteiden muodostamista vuoropäiväkodissa. Emotionaalisen kehityksen kannalta tulisi lasten tunteiden ilmaisua pyrkiä tukemaan nykyistä enemmän.

Tulosten pohjalta voidaan sanoa, että vanhempien huolta on herättänyt lasten yksilöllinen huomioiminen. Suuressa lapsiryhmässä tulisi pyrkiä huomioimaan jokainen lapsi mahdollisimman hyvin. Enemmän huomiota vaatii myös tiedon välittyminen vanhemmille lapsen hoitopäivästä. Monipuoliseen tekemiseen tulisi kiinnittää huomiota niin, että vanhemmat voisivat kokea lastensa saavan yhteneväiset mahdollisuudet tavallisissa päiväkodeissa olevien lasten kanssa. Omatoimiseen tekemiseen tulisi kannustaa nykyistä enemmän.

10 POHDINTA

10.1 Tulosten tarkastelu aiempien tutkimusten rinnalla

Löysimme tutkimustuloksista monia yhteneväisyyksiä aiempien tutkimusten kanssa. Toisaalta löysimme myös päinvastaisia tuloksia.

Väisäsen (2003) tutkimustulosten mukaan lasten ja aikuisten välinen vuorovaikutus oli turvallista. Samansuuntaisia kokemuksia tuli omassa tutkimuksessamme. Vanhemmat kokivat, että vuoropäiväkodin aikuiset olivat turvallisen tuntuisia ja lapsi kykeni luottamaan aikuiseen. Vanhemmat katsoivat turvalliset suhteet tärkeiksi vuoropäiväkodissa. Saimme Väisäsen (2003) sekä Ikosen ja Niittylän (2002) tutkimusten tavoin positiivisia tuloksia siitä, että lapset lähtevät vuoropäiväkotiin mielellään ja viihtyvät siellä hyvin. Vanhempien kokemuksista ilmeni tyytyväisyys siitä, että lapsella on mieluinen hoitopaikka. Toisaalta yhtenä kehittämishaasteena vuoropäiväkoteihin ilmeni tuloksistamme turvallisuuden puute. Tähän vaikuttivat useat tekijät. Vanhemmat toivoivat parempaa turvallisuutta lapsilleen myös Lammisen ja Ravoniuksen (2008) opinnäytetyön tutkimustulosten mukaan.

Lammisen ja Ravoniuksen (2008) tutkimustulosten mukaan lapsen yksilölliset toiveet huomioidaan pääasiassa hyvin. Omassa tutkimuksessamme tulokset olivat samansuuntaisia. Vanhemmat kokivat, että lapsi huomioidaan yksilöllisesti jopa paremmin vuoropäiväkodissa kuin tavallisessa päiväkodissa. Aikuiset ovat enemmän kiinnostuneita lapsen hyvinvoinnista ja jaksamisesta vuoropäiväkodissa. Uusi-Marttilan opinnäytetyön (2006) tutkimustulosten mukaan ryhmänmuutostilanteissa lapsen tarpeet huomioidaan vuoropäiväkodissa hyvin ja yksilöllisesti. Osa tutkimustuloksista oli kuitenkin päinvastaisia. Vuoropäiväkodeissa on usein paljon lapsia ja aikuisten ja lasten vaihtuvuus päivän aikana on suurta. Niittylän ja Ikosen (2002) opinnäytetyön, sekä osaltaan omien tulostemme mukaan lasten yksilöllinen huomioiminen jää vanhempien mielestä liian vähäiseksi. Luttinen (2006) nostaa esille yksilöllisen huomioimisen tarpeen vuoropäivähoidossa. Yksilöllisellä huomioimisella on vahva vaikutus lapsen kehitykseen.

Vuoropäiväkodissa lasten sosiaalinen kanssakäyminen on runsasta. Vanhemmat kokivat, että lapsella on monipuolinen kaveripiiri vuoropäiväkodissa. Lapsella on helppo löytää leikkikaveri, sillä lapsia on paljon. Ojalan ja Poikolan (2010) tutkimustulokset viittaavat samaan. Lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät vuoropäiväkodissa, sillä sosiaalista kanssakäymistä tulee paljon. Toisaalta omien tutkimustulostemme mukaan lasten erilaiset hoitoajat vuoropäivähoidossa hidastavat kaverisuhteiden muodostumista. Tämän vuoksi tukea lasten sosiaaliseen kehitykseen toivottiin lisää.

Lammisen ja Ravoniuksen opinnäytetyön (2008), Luttisen (2006) ja Väisäsen (2003) pro gradujen mukaan yhteydenpito vuoropäiväkodin ja vanhempien välillä koettiin heikoksi. Tämä sama huomio tuli esille myös omassa työssämme. Vanhemmat kokivat raportoinnin olevan puutteellista. Hoitajat eivät heidän mielestään tieneet päivän tapahtumien kulusta ja lapsista riittävästi. Tämä onkin haasteellinen kohta vuoropäiväkodissa lasten ja aikuisten vaihtuessa pitkin päivää. Kerminen ja Turtiainen (1999) puolestaan selvittävät opinnäytetyössään parhaiksi koettuja yhteydenpitokäytäntöjä vuoropäiväkodin ja vanhempien välillä. Kahdenkeskiset keskustelut, teemakohtaiset vanhempainillat sekä juhlat ja retket koettiin tärkeimmiksi yhteistyömuodoiksi. Näiden avulla yhteistyön koettiin toimivan hyvin.

Opinnäytetyömme tulosten perusteella voimme ehdottaa myös jatkotutkimusta. Olisi mielenkiintoista tutkia kahta eri vuoropäiväkotia ja kiinnittää huomio siihen, mitkä tekijät vaikuttavat vuoropäiväkodin arjen sujumiseen ja mitkä estävät sen. Vertailututkimus olisi kiinnostava.

10.2 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnille ei ole olemassa yhtä tiettyä oikeaa tapaa. Laadullisen tutkimuksen tekijöitä on usein kritisoitu tästä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134; Eskola & Suoranta 2005, 208.) Arvioimme tässä kappaleessa aineiston keruun, analyysin, tulosten ja raportoinnin luotettavuutta.

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen perehtymällä aiheeseemme liittyvään teorian tietoon sekä aiheesta aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin. Etsimme tietoa lapsen psykososiaalisesta kehityksestä, varhaiskasvatuksesta ja vuorohoidosta. Työn luotettavuutta lisää se, että alussa käsitelty teorian tieto tukee tekemäämme kyselyä ja niistä saatuja tuloksia. Menetelmien, tutkimuskysymysten ja käytetyn aineiston tulee sopia yhteen, jotta tutkimus olisi luotettava. (Hirsjärvi ym. 2004, 171; Eskola & Suoranta 2003, 212-214.)

Kiinnitimme erityistä huomiota kyselylomakkeen (Liite 2) tekemiseen. Hioimme kyselylomakkeen kysymyksiä kauan, jotta saatava aineisto vastaisi tutkimuskysymyksiimme. Tällä pyrimme vaikuttamaan luotettavuuden lisäksi työn johdonmukaisuuteen. On aiheellista pohtia sitä, miten tutkijan omat näkemykset vaikuttavat tutkimukseen. Aiemmat tietomme vuoropäiväkodin arjesta antoivat meille syytä olettaa, että kehittämisen kohtia löytyy. Emme antaneet tämän kuitenkaan vaikuttaa kyselylomakkeen kysymyksiin. Pyrimme laatimaan kysymyksiä, jotka eivät johdattele vastaajaa. Näin saimme kerättyä monipuolista ja objektiivista tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136-137.)

Kyselylomakkeella tehdyn tutkimuksen heikkoutena on väärinymmärtämisen mahdollisuus. Vaarana oli, etteivät vanhemmat, jotka vastasivat kyselyyn, ajatelleet samoin, kuin me olimme ajatelleet. Vanhemmat eivät pystyneet tekemään tarkentavia kysymyksiä. Väärinymmärtämisen minimoimme huolellisesti laaditulla saatekirjeellä (Liite 1). Vanhemmat olivat tietoisia tutkittavasta asiasta ja ohjeet lomakkeen täyttämiseen olivat selvät. Tällä pyrimme helpottamaan kohderyhmän vastaamista ja kysymysten ymmärtämistä oikein. Näin saadut vastaukset ovat luotettavia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141; Valli 2001, 100-101, 103; Vilkkä 2005, 101.)

Kyselylomakkeen heikkona kohtana on pidetty vastausprosentin alhaisuutta (Valli 2001, 103). Lähetimme kyselyn 98 lapsen vanhemmalle. Saimme 20 vastausta, joten vastausprosentti oli vain hieman yli kaksikymmentä. Jouduimme miettimään mahdollisia lisähaastatteluja. Analyysivaiheessa huomasimme kuitenkin, että vastausten kirjo on monipuolinen ja saatu aineisto vastaa tutkimuskysymyksiimme. Koska kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineistoa tarkastellaan moniulotteisesti, keräämäämme aineisto on riittävän laaja opinnäytetyöhön. Saimme aineiston pohjalta

uutta ja merkityksellistä tietoa. Kvalitatiivisen tutkimuksen yleisohjeena voidaan pitää sitä, että aineistoa ei ainakaan kannata ahnehtia liikaa (Eskola & Suoranta 2005, 215).

Analyysivaiheessa kiinnitimme huomiota siihen, että aineisto säilyi alkuperäisenä koko vaiheen ajan. Teimme analyysin useaan kertaan. Aineistoon perehtyminen on tärkeää. (Eskola & Suoranta 2005, 214.) Lopputuloksena saimme huolellisesti laaditun analyysin, josta on selkeästi luettavissa vanhempien kokemukset lapsen psykososiaalisesta kehityksestä vuoropäivähoidossa.

10.3 Eettisyys

Arvioimme tässä kappaleessa opinnäytetyömme eettisyyttä. Tutkija joutuu eettisten valintojen eteen opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa. (Hirsjärvi ym. 2004, 20). Tutkimusta tehdessä luottamuksellisuus on ydinasia (Metsämuuronen 2008, 39). Kyselyyn vastanneiden vanhempien tuli luottaa siihen, ettei heidän henkilöllisyytensä ole tunnistettavissa. Tutkijan tehtävänä on suojella tutkimukseen osallistuvien yksityisyyttä (Kuula 2006, 124). Korostimme saatekirjeessä luottamuksellisuutta saamamme aineiston käsittelyssä ja julkaisussa. Vastaajien henkilöllisyydet eivät tule missään vaiheessa ilmi, eikä kukaan vastaaja ole työmme perusteella tunnistettavissa. Opinnäytetyön tekijöinä sitouduimme aineiston käytössä ja säilyttämisessä siihen, ettei materiaali missään vaiheessa joudu muuhun, kuin sovittuun käyttötarkoitukseen (Kuokkanen, Kivirinta, Määttänen & Ockenström 2007, 28). Analyysin teimme huolellisesti ja käsitelimme aineistoa siten, ettei keskeisiä tuloksia jäänyt pois. Käytimme ainoastaan varmaa ja todennettua tietoa.

Opinnäytetyötämme varten haimme tutkimuslupaa kyseessä olevan kaupungin päivähoiton johtajalta (Eskola & Suoranta 2005, 53). Luvan saatuaamme lähetimme sen päiväkotien johtajille yhdessä tutkimussuunnitelmamme kanssa.

Kulttuurimme keskeisiä arvoja ovat itsemääräämisen ja ihmisarvon kunnioittaminen. Eettinen tutkimus vaatii tällaisten seikkojen huomioimisen. (Pirttilä 2008, 65; Kuokkanen ym. 2007, 27.) Kyselyyn vastaaminen oli täysin vapaaehtoista. Vastaaminen tai vastaamatta jättäminen jäi haastateltavan omalle vastuulle. Näin tutkittava

kohderyhmä sai itse vapaasti päättää osallistumisestaan. (Pietilä & Länsimies-Antikainen 2008, 12.) Kyselyyn osallistuvat henkilöt olivat saatekirjeen kautta selvillä työmme tarkoituksesta ja siitä, mihin heiltä keräämäämme aineistoa käytämme. (Kuula 2006, 125.)

Tutkimuksen eettisyys toteutuu, kun siitä voidaan todeta olevan hyötyä sille ammattikunnalle ja asiakkaille, joita se tehdään palvelemaan. Monista perustelluista syistä aiheemme täyttää tämän vaatimuksen. Selvitimme, ettei vastaavaa aineistoa ole vielä olemassa. Päiväkodin johtajat pitivät aiheitamme kiinnostavana ja tarpeellisina ja odottaa innolla saavansa keräämämme aineiston tuomaa informaatiota. Diakonia-ammattikorkeakoulun oppaan opinnäytetöitä varten (2007,28) mukaan työelämän yhteistyökumppanille tai muulle lukijalle tulee taata opinnäytetöiden korkea laatu ja hyödynnettävyys työelämässä. Tämän vuoksi työelämälähtöisyys on tärkeä eettinenkin asia.

LÄHDELUETTELO

- Aaltonen, Marjo; Ojanen, Tuija; Sivén, Tuula; Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 1997. Lapsen aika. Porvoo: WSOY.
- Ainasoja, Tuula 2009. Opettaja e-lehti 27.3.2009. Pysyvä henkilöstö vuorohoidon kivijalka. Viitattu 17.5.2010.
http://www.oaj.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2009_13/132176.htm
- Alijoki, Eila 1998. Pesästä pieni ponnistaa. Lasten varhaisten vuorovaikutustaitojen tukeminen. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Ambrose, Anthony 1982. Ihmisen sosiaalinen kehitys: kehitysopillinen ja biologinen tarkastelu. Teoksessa McGurk, Harry (toim.) Lapsen sosiaalinen kehitys. Espoo: Amer-yhtymä Oy Weiling.
- Asetus lasten päivähoidosta 1973. Viitattu 25.4.2010.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search\[type\]=pika&search\[pika\]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search[type]=pika&search[pika]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito)
- Dunderfelt, Tony 2006. Elämäkaari psykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOY.
- Erikson, Erik 1962. Lapsuus ja yhteiskunta. Jyväskylä: Gummerus.
- Eronen, Sanna; Kanninen, Katri; Katainen, Saara; Kauppinen, Laura; Lähdesmäki, Mari; Oksala, Else & Penttilä, Mia 2003. Persoona. Kehityspsykologia. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Evenshaug, Oddbjørn & Hallen, Dag 2001. Barn- och ungdomspsykologi. Lund: Studentlitteratur.
- Hartup, Willard W. 1982. Lapset ja heidän ystävänsä. Teoksessa McGurk, Harry (toim.) Lapsen sosiaalinen kehitys. Espoo: Amer-yhtymä Oy Weiling.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Kirjayhtymä.
- Huttunen, Eeva 1984. Perheen ja päivähoiton yhteistyö kasvatuksen ja lapsen kehityksen tukijana. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. Joensuu: Joensuun yliopiston keskusmonistamo.

- Ikonen, Hanne & Niittylä, Noora 2002. Vanhempien käsityksiä vuoropäivähoidon laadusta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö.
- Karila, Kirsti; Alasuutari, Maarit; Hännikäinen, Maritta; Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen, Helena (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Karling, Marja; Ojanen, Tuija; Sivén, Tuula; Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 1997. Lapsen aika. Helsinki: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2004. Temperamentti. Juva: WSOY.
- Kerminen, Nina & Turtiainen, Outi 1999. Perhe ja päivähoido yhteistyökumppaneina ympärivuorokautisessa päivähoidossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Helsinki. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Kiviniemi, Kari 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kuula, Arja 2006. Yksityisyyden suoja tutkimuksessa. Teoksessa Hallamaa, Jaana; Launis, Veikko; Lötjönen, Salla & Sorvali, Irma (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kuusinen, Jorma & Korkiakangas, Mikko 1999. Elämänkaaren kahdeksan vaihetta Eriksonin mukaan. Teoksessa Kuusinen, Jorma (toim.) Kasvatuspsykologia. Juva: WSOY.
- Lahden opetusverkko i.a. Eriksonin teoria – ihmisen psykoanalyttiset vaiheet. Viitattu 15.9.2010. <http://www.edu.lahti.fi/~kmakinen/Eriksonin%20teoria.htm>
- Laine, Kaarina 2005. Minä, me ja muut sosiaalisessa verkostossa. Helsinki: Otava.
- Laki lasten päivähoidosta 1973. Viitattu 25.4.2010. [http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito)

- Lamminen, Teija & Ravonius, Marjut 2008. Lasten ja vanhempien asiakastyytyväisyys vuoropäivähoidossa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Lehmuskoski, Antero & Kuusisto-Niemi, Sirpa 2007. Sosiaalialan sanasto asiakastietojärjestelmää varten. Viitattu 23.11.2010. <http://www.sosiaaliportti.fi/File/4bb58e7e-c18a-4906-acdd-c285937ff812/Sanasto.pdf>
- Lehtinen, Erno & Kuusinen, Jorma 2001. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY.
- Lehtiö, Sisko 2009. Pysyvä henkilöstö vuorohoidon kivijalka. Opettaja eLehti 27.3. Viitattu 13.3.2010. http://www.oaj.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2009_13/132176.htm
- Luttinen, Hilikka 2006. Miten vuorovaikutusleikki tukee lasten sosiaalisia taitoja vuoropäiväkodissa? Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikan laitos. Pro gradu –työ.
- Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp Ky.
- Munter, Hilikka 2002. Lapsi aloittaa päivähoidon. Teoksessa Helenius Aili (toim.) Pienet päivähoidossa. Helsinki: WSOY.
- Ojala, Ninni & Poikola, Susanna 2010. Lasten kokemuksia ystävydestä Lassin vuoropäiväkodissa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Oulun kaupunki 2011. Varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 13.1.2011. <http://www.ouka.fi/sote/paivahoito/vasu.html>
- Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2007. Viitattu 1.9.2010. <http://ouka.fi/sote/paivahoito/Varhaiskasvatussuunnitelma%202007.pdf>
- Pietilä, Anna-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena (toim.) 2008. Etiikkaa monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Pirttilä, Tuula 2008. Tutkimuseettiset toimikunnat – toimintaa ohjaavat normit ja tutkimuseettinen pohdinta. Teoksessa Pietilä, Anna-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena (toim.) Etiikka monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Saarinen, Pirkko; Ruoppila, Isto & Korhakangas, Mikko 1994. Kasvatuspsykologian kysymyksiä. Oppimateriaaleja 7. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- Siren-Tiusanen, Helena 2002. Teoksessa Helenius, Aili (toim.) Pienet päivähoitossa. Helsinki: WSOY.
- Spock, Benjamin & Parker, Steven J. Järkevää lastenhoitoa. Keuruu: Otava.
- Takala, Annika & Takala, Martti 1980. Psykologinen kehitys lapsuusiässä. Porvoo: WSOY.
- THL 2010. Kasvatuskumppanuus. Viitattu 30.3.2010.
<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi
- Uusi-Marttila, Kaisa 2006. Pysyvyyttä arjessa. Kokemuksia lapsiryhmän vaihdosta vuoropäivähoitossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Länsi, Pori. Diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Juva: WSOY.
- Valli, Raine 2001. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Viitala, Helena & Väärälä, Petrus 2006. ”Yhdessä tää hoituu parhaiten” – Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päivähoitossa vanhempien näkökulmasta. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Tammi.
- Vuorinen, Risto 1998. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY.
- Väisänen, Tarja 2003. Aamusta iltaan ja yötä myöten – lapsen arki vuorohoidossa. Oulun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu –työ.
- Väisänen, Tarja 2006. Aamusta iltaan ja yötä myöten – lapsen arki vuorohoidossa. Teoksessa Parrila Sanna (toim.) Perhepäivähoidon kehittämishaasteita. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Öhman, Kaisa 2006. Vuoropäivähoidon haasteita. Viitattu 5.5.2010.
http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatustieteen palvelut/paivahoito/vuorohoito/vuoropäivahoito_haasteita.htm

LIITE 1: Saatekirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat!

Teillä on nyt tilaisuus vaikuttaa lastenne vuoropäivähoidon kehittämiseen. Olemme kaksi sosionomi(AMK)- opiskelijaa ja suoritamme lastentarhaopettajan kelpoisuuden osana tutkintoamme. Teemme opinnäytetyömme vanhempien kokemuksista lasten saamasta psykososiaalisesta tuesta vuoropäiväkodissa. Tahdomme kysyä Teidän näkemyksiänne lastenne saamasta psykososiaalisen kehityksen tuesta vuoropäivähoidossa. Psykososiaalisella kehityksellä tarkoitamme lapsen persoonallista, sosiaalista ja emotionaalista, eli tunne-elämän kehitystä.

Teiltä saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä sen perusteella ketään voida tunnistaa. Kaikki kokemuksenne ovat arvokkaita ja lisäävät kehittämisen kannalta tärkeää tietoa.

Valmiin analysoidun aineiston annamme päiväkodin käyttöön. Heille välittyy tätä kautta tärkeää tietoa siitä, mitkä seikat ovat tukeneet lastenne kehitystä ja hyvinvointia vuoropäivähoidossa, sekä mihin toivoisitte lisää panostusta. Lomakkeen kysymyksiin ei tarvitse vastata pitkästi. Tärkeintä on saada Teidän kokemuksenne selville. Vastauksen voi antaa muutamalla kuvailevalla adjektiivilla. Lomakkeen täyttämiseen kuluu vain 15 minuuttia. Viimeinen vastauspäivä on... Toivomme saavamme mahdollisimman paljon vastauksia!

Mukavaa syksyä kaikille!

Terveisin:

Reeta Annola

050 4325649

reeta.annola@student.diak.fi

Johanna Jaakkola

040 5189429

johanna.jaakkola@student.diak.fi

Lisätietoja voitte kysyä halutessanne edellä mainituilla yhteystiedoilla.

LIITE 2: Kyselylomake

1. Taustatiedot

Lapsenne on (alleviivaa)

a) tyttö b) poika

Lapsenne on ____ vuotta

Lapsenne on ollut vuoropäivähoidossa ____ kuukautta

2. Kuvaile muutamalla sanalla vuoropäiväkotia kasvuympäristönä.

3. Kuvaile lapsesi toimintaa vuoropäiväkodin kasvuympäristössä seuraavien asioiden yhteydessä:

kaverisuhteet

suhteet aikuisiin

tunteiden ilmaisu

itsenäisyyden kehittyminen

4. Onko jotain, mistä olet lapsesi kehityksen kannalta huolissasi vuoropäiväkodissa?

5. Mihin asioihin toivoisit lapsellesi enemmän tukea vuoropäiväkodissa?

Kiitokset vastauksista ja mukavaa syksyä!